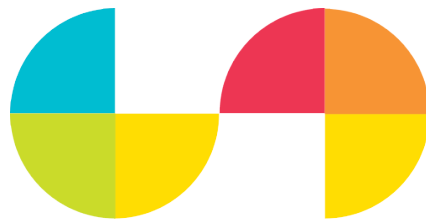

KUMAJA

**JÄRJESTÖYHTEISTYÖ
UUDENMAAN KUNNISSA**

KUMAJA

JÄRJESTÖYHTEISTYÖ UUDENMAAN KUNNISSA

Kumajan kuntakartoitus 2018

Kumaja 1.3.2019

TEKIJÄT:

Elisa Lipponen, Kaisa Luhtala, Paula Oittinen,
Soile Törrönen & Jaana Pirhonen

Sisällys

Tiivistelmä	4
1 Johdanto	6
2 Kartoituksen toteutus	7
3 Uusmaalaisten kuntien järjestöyhteistyö	8
3.1 Moninaiset yhteistyön muodot	8
3.2 Järjestöyhteistyön koordinointi ja järjestöstrategiat	10
3.3 Uudenmaan kuntien järjestöavustukset	11
3.4 Tilat ovat tärkeä tukimuoto	14
3.5 Kuntien järjestöyhteistyön näkymät sote-palvelujen uudistuessa	14
4 Järjestöyhteistyö kuntien hyvinvointikertomuksissa	15
4.1. Hyvinvointikertomus kunnan työvälineenä	15
4.2. Järjestöjen osallistuminen kuntien hyvinvointikertomusprosesseihin	15
5 Pohdinta - järjestöyhteistyön eroja, yhtäläisyyksiä ja uusia avauksia	17
6 Kuntakohtaiset tiedot	19
Askola	19
Espoo	20
Hanko	22
Helsinki	23
Hyvinkää	26
Inkoo	28
Järvenpää	29
Karkkila	31
Kauniainen	32
Kerava	33
Kirkkonummi	34
Lapinjärvi	36
Lohja	37
Loviisa	38
Myrskylä	40
Mäntsälä	41
Nurmijärvi	43
Pornainen	44
Porvoo	45
Pukkila	47
Raasepori	48
Sipoo	49
Siuntio	50
Tuusula	52
Vantaa	53
Vihti	55
Liitteet	57

Tiivistelmä

Valmisteltaessa tulevia järjestöyhteistyön rakenteita ja järjestöjen rahoitusmallia maakunnissa tarvitaan tietopohja kuntien tekemästä järjestöyhteistyöstä. Tässä Uudenmaan järjestöjen kumppanuusverkosto Kumajan kuntakartoituksessa on ensimmäisen kerran koottu tietoa uusmaalaisissa kunnissa tehtävän järjestöyhteistyön muodoista ja rakenteista sekä kuntien järjestöille jakamista avustuksista. Kumaja teki kuntakartoituksensa maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluvaiheessa vuoden 2018 lopussa.

Uusmaalaiset kunnat avustivat järjestöjä vuonna 2017 yli 90 miljoonalla eurolla. Tästä sote-järjestöjen saama osuus oli noin 10 miljoonaa. Kunnat eivät ole vähentäneet järjestöavustuksiaan ennakoidessaan uudistuksen tuomaa uutta vastuunjakoa kunnan ja maakunnan välillä. Kokonaisuutena kuntien järjestöille osoittamassa tuessa ei ole tapahtunut Uudellamaalla suuria muutoksia. Uusmaalaiset kunnat eivät myöskään suunnittele pienentävänsä järjestötukiaan lähivuosina.

Kaikki uusmaalaiset kunnat tekevät monipuolista yhteistyötä järjestöjen kanssa edistääkseen kuntalaistensa hyvinvointia ja terveyttä. Yhteistyö painottuu ennaltaehkäisevään hyvinvointia ja terveyttä edistävään (hyte) työhön, jonka merkityksen kunnat uskovat kasvavan entisestään. Siksi monessa kunnassa arvellaan, että niiden olisi hyvä tehdä entistä aktiivisemmin järjestöyhteistyötä. Kunnat näkevät myös tarpeen selkeyttää järjestöyhteistyönsä käytänteitä ja järjestöavustustensa myöntämisprosesseja.

Vaikka järjestöyhteistyön merkitys kunnan hyte-työssä tunnistetaan, harvassa Uudenmaan kunnassa järjestöyhteistyö on kirjattu kunnan strategiaan. Erillistä järjestöstrategiaa tai yhdistysohjelmaa ollaan työstämässä vasta muutamassa kunnassa. Järjestöyhteistyö on vastuutettu ja koordinoitu kunnissa monin eri tavoin. Ei ole tarkoituksenmukaistakaan, että eri kokoisissa kunnissa olisi samanlaiset yhteistyörakenteet.

Kaikissa uusmaalaisissa kunnissa tehdään vähintään kerran valtuustokaudessa hyvinvointikertomus. Niitä ei juuri hyödynnetä strategisen johtamisen ja hyte-toiminnan kehittämisen välineenä. Tähän ollaan kuitenkin monessa kunnassa alettu pyrkiä. Kunnat keräävät hyvinvointikertomukseensa järjestötietoa mutta järjestöt on otettu vaihtelevasti mukaan hyvinvointikertomuksen tuottamiseen, seurantaan tai arviointiin.

Kunnat ovat valmiita kehittämään yhteistyötään järjestöjen kanssa. Tulevaisuudessa kuntalaisten osallisuutta tukeva järjestöyhteistyö kuuluu varmasti yhä useamman kunnan strategiaan Uudellamaalla.

Kiitokset

Kumaja kiittää lämpimästi kaikkia Uudenmaan 26 kuntaa ja niiden virkamiehiä, jotka toimittivat tietoja kuntansa järjestöyhteistyöstä tätä raporttia varten. Sen lisäksi, että virkamiehet kokosivat lukuja järjestöavustuksista ja kuvauksia järjestöyhteistyön tavoista, he pohtivat kuntansa järjestöyhteistyön näkymiä ja kehittämiskohteita. Tämä kaikki on arvokasta tietoa valmisteltaessa tulevaisuuden järjestöyhteistyön malleja ja rakenteita Uudellamaalla.

Suuret kiitokset Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry:n Keski-Suomen vaikuttavat järjestöt -hankkeelle avusta kyselylomakkeen laatimisessa. Kiitämme myös muita Järjestö 2.0 -ohjelmakokonaisuuden hankkeita ajatuksenvaihdosta ja vertaistuesta.

1

Johdanto

Järjestöillä on kunnissa merkittävä rooli sosiaali- ja terveys (sote) -palveluita täydentävässä ja kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävässä (hyte) työssä. Valmisteilla olevassa maakunta- ja sote-uudistuksessa sote-palveluiden järjestämistä vastuu siirretään kunnilta maakunnille hyte-työn jäädessä edelleen kuntien tehtäväksi. Uudellamaalla tämän on arveltu vaikuttavan järjestöjen toimintaan ja toimintaedellytyksiin kunnissa. Etenkin sote-järjestöt ovat ilmaisseet huolensa siitä, mikä tulee olemaan järjestöyhteistyön asema sekä kuntien ja maakunnan hyte-yhdyspintatyössä että kuntien ja maakunnan tehtävien rajapintaan jäävässä toiminnassa. Uudistuksen pitkän siirtymävaiheen aikana pelätään käyvän niin, että kunnat vähentävät avustuksiaan järjestöille ennen kuin maakunta tekee päätöksiä järjestöjen rahoittamisesta.

Suunniteltaessa sitä, miten turvata järjestöjen toimintaedellytykset sekä hyte-työssä välttämätön järjestöyhteistyö Uudenmaan kunnissa ja maakunnassa, tarvitaan tietoa kuntien tekemästä järjestöyhteistyöstä sekä kuntien järjestöavustuksista.

Kuntien järjestöyhteistyöhön ei ole yhtenäisiä toimintamalleja, vaan kunnat organisoivat yhteistyön ja tukevat alueellaan toimivia järjestöjä itse päättämällään tavalla. Järjestöyhteistyö voi siis olla hyvin monimuotoista, eikä siitä ja sen rakenteista eri kunnissa ole saatavissa kootusti tietoa. Uudenmaan järjestöjen kumppanuusverkosto Kumaja ryhtyi kartoittamaan Uudenmaan 26 kunnan järjestöyhteistyötä syksyllä 2018. Kumaja selvitti kartoituksessaan kunnissa tehtävän järjestöyhteistyön muotoja ja rakenteita sekä kuntien järjestöille myöntämien tukien määrää ennen maakunta- ja sote-uudistusta. Tämä tieto on hyödynnettävissä järjestöyhteistyön kehittämisessä maakunnassa ja sen kunnissa myös siinä tapauksessa, että uudistus toteutettaisiin jollain muulla tavalla kuin hallituskaudella 2015-2019 esitetyn mallin mukaisesti.

Alkuvuodesta 2019 valmistuneen kuntakartoituksen tulokset ovat suuntaa antava yleiskuvaus uusmaalaisten kuntien järjestöyhteistyöstä ja siihen kytkeytyvästä rahoituksesta ja muista tuista järjestöille. Kartoitus selkeyttää ennen kaikkea sitä, miten paljon Uudenmaan asukasluvuiltaan hyvin erikokoiset kunnat jakavat järjestöavustuksia. Tiedot kuntien myöntämistä järjestöavustuksista ovat pääosin vuodelta 2017, mutta muutamista kunnista on mukana myös vuoden 2018 avustustietoja.

Omana kokonaisuutenaan kartoituksessa ovat kuntien hyvinvointikertomukset ja se, miten järjestöt osallistuvat niiden tuottamiseen. Kunnan hyvinvointikertomus on strateginen työkalu, jota voidaan hyödyntää kunnan hyte-toiminnan ja -politiikan ohjaamisessa. Hyvinvointikertomuksen valmistelun on tarkoitus olla eri toimijoiden yhteinen prosessi ja onkin mielenkiintoista nähdä, miten kuntien ja järjestöjen hyte-yhteistyö konkretisoituu hyvinvointikertomusten teossa. Tieto järjestöjen osallistumisesta kuntien hyvinvointikertomusprosessiin on arvokasta myös laadittaessa alueellista hyvinvointikertomusta. Uudellamaalla tätä alueen kuntien sekä järjestöjen kanssa yhteistyössä tehtävää maakunnan hyvinvointikertomusta alettiin valmistella samaan aikaan järjestökartoituksen tekemisen kanssa.

Uudellamaalla on 26 hyvin erikokoista kuntaa suurista kaupungeista pieniin maaseutumaisiin kuntiin. Näin ollen eri kuntien suora vertailu keskenään ei ole aina mielekäästä. Tämän raportin lopussa on erikseen kuvaukset jokaisen Uudenmaan kunnan tekemästä järjestöyhteistyöstä. Myös Uudenmaan järjestökenttä on moninainen suurista keskusjärjestöistä pieniin paikallisyhdistyksiin. Raportissa kiinnitetään erityistä huomiota sote-järjestöihin, mutta muuten järjestöjä ei erotella. Tekstissä käytetään rinnakkain sanoja järjestö ja yhdistys samassa merkityksessä.

2 Kartoituksen toteutus

Kumajan kuntakartoitus toteutettiin sähköisenä kyselynä, joka lähetettiin kaikkiin Uudenmaan kuntiin. Kyselyn lisäksi muutamissa kunnissa tehtiin tarpeen mukaan tarkentavia ja syventävinä kuntien virkamiesten haastatteluja.

Pääsääntöisesti kartoituksen tiedot kerättiin vuoden 2018 elokuun ja lokakuun välillä, mutta tiedonkeruuta jatkettiin tarkennusten osalta aina helmikuuhun 2019 asti.

Kartoituksen kyselylomake (*Liite 1*) laadittiin pohjanaan Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry:n hallinnoiman Keski-Suomen vaikuttavat järjestöt -hankkeen tekemä kartoitus (Keski-Suomen järjestökartoitus 2018). Kysely tehtiin suomeksi, mutta vastausmahdollisuus oli myös ruotsiksi. Ruotsinkielisiä vastauksia saatiin muutamista rannikkokaupungeista.

Kysely pyrittiin kohdistamaan kuntien hyte-koordinaattoreille tai järjestöyhteistyötä koordinoiville virkamiehille. Kyselylomakkeessa vastaajia pyydettiin kertomaan vapaasti kunnan tekemästä yhteistyöstä järjestöjen kanssa sekä siitä, millä tavoin yhteistyön tekeminen on kunnassa organisoitu. Erikseen pyydettiin näkemyksiä siitä, muuttaako maakunta- ja sote-uudistus kunnan tekemää järjestöyhteistyötä.

Kuntien järjestöille antamia tukia selvitettiin pyytämällä luettelemaan kunnan käyttämät erilaiset avustustyypit ja avustuksia myöntävät tahot sekä arvio vuonna 2017 myönnettyjen järjestöavustusten kokonaissummasta. Lisäksi kysyttiin arviota siitä, kuinka montaa järjestöä kunta on tukenut ja kuinka suuri osa tuensaajista oli sote-järjestöjä.

Hyvinvointikertomusten laadintaa ja järjestöjen roolia siinä kartoitettiin omilla kysymyksillään. Kartoituksen edetessä kävi ilmi, että kysely haastatteluineen oli syytä osoittaa kuntien eri toimialoille erikseen, sillä harvassa kunnassa tieto järjestöyhteistyöstä ja -avustuksista oli saatavissa kootusti. Useissa kunnissa oikeaa tahoja vastaamaan kyselyyn etsittiin lukuisin puhelinoitoin ja sähköpostein. Joissain kunnissa virkamiehet koostivat yhdessä yhteisen vastauksen. Toisissa kunnissa kyselyyn vastattiin esimerkiksi toimialoittain ja nämä erilliset vastaukset yhdistettiin. Tästä johtuen kyselyn läpivieminen osoittautui erittäin aikaa vieväksi ja työlääksi.

Kyselyyn vastanneet olivat pääasiassa päällikkö- ja esimiestehtävissä, esimerkiksi toimialajohtajia ja hallintojohtajia ja talousjohdosta vastaavia. Lisäksi vastaajissa oli muun muassa hyvinvointikoordinaattoreita, erityisasiantuntijoita ja sihteereitä sekä yhteisömanageri.

3 Uusmaalaisen kuntien järjestöyhteistyö

3.1 Moninaiset yhteistyön muodot

Uusmaalaiset kunnat tekevät paljon ja moninaista järjestöyhteistyötä. Kunnat kokevat järjestöyhteistyön tärkeäksi osaksi kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja yhteistyö painottuu ennaltaehkäisevään työhön. Siksi kunnat haluavat tulevaisuudessakin tehdä järjestöyhteistyötä tiiviisti ja monipuolisesti. Kunnissa kuitenkin tunnustetaan, että järjestöyhteistyössä voitaisiin olla nykyistä aktiivisempia.

Kunta ehdottomasti tarvitsisi laajempaa yhteistyötä järjestöjen kanssa asukkaiden hyväksi. Kunnan pitäisi aktivoitua. (Inkoo)

Varsinkin pienissä kunnissa tunnustetaan se, että kunta ei yksin selviä tietyistä yhteistoiminnoista, kuten harrastusmahdollisuuksien tarjoamisesta, ja tarvitsee siihen järjestöjä.

Tiedostetaan, että kunta ei voi tuottaa kaikkea itse. Tällöin ainoa keino parantaa kuntalaisten hyvinvointia on se, että yhteistyötä tehdään yhdistysten kanssa. (Siuntio)

Seuraavaan on koottu muutamia tapoja, joilla uusmaalaiset kunnat tekevät yhteistyötä järjestöjen kanssa. Tarkemmat tiedot yksittäisten kuntien järjestöyhteistyön muodoista löytyvät raportin lopussa olevista kuntakohtaisista kuvauksista.

Tapahtumat ja tilaisuudet

Kunnat ja järjestöt tuottavat paljon tapahtumia ja tilaisuuksia yhdessä. Esimerkiksi Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto ry:n ja sen alueen kuntien yhteistyönä järjestetään muutaman kerran vuodessa järjestötrefejä ja -foorumeita. Saman tyyppisiä tilaisuuksia on myös muun muassa Itä-Uudellamaalla, Lohjalla ja Vantaalla. Tällaiset verkostoitumistilaisuudet tarjoavat yhdistyksille ja kaupungin toimijoille mahdollisuuden kohdata toisiaan ja niissä paneudutaan ajankohtaisiin teemoihin tai tapahtumien suunnitteluun. Yhteistyössä järjestetyt järjestömessut kokoavat kunnan järjestökentän yhteen.

Kuntien järjestöyhteistyö on hyvin usein tilojen tarjoamista niin verkostoitumistapahtumiin kuin yhdistysten toimintaan. Kunnan virkamiehet osallistuvat yhteistyön nimissä näihin yhteistyötilaisuuksiin. Kunnat voivat myös tuoda palveluitaan järjestöjen hallinnoimiin tiloihin, kuten Keravalla, jossa Mannerheimin Lastensuojeluliiton koordinoiman Me-talon toimintaan kuuluu muun toiminnan ohella kaupungin tuottamia palveluja ja tilaisuuksia.

koulutukset

YHTEISTYÖ YKSITTÄISTEN YHDISTYSTEN KANSSA

YHTEISTYÖFOORUMIT *kehittäminen*

YHTEISSUUNNITTELU HYVINVOINTIA JA TERVEYTTÄ EDISTÄVÄ TYÖ

KERHOT NEUVOSTOT TAPAHTUMAT **RYHMÄT VERKOSTOT**

KAUPUNGIN KOORDINOIMA VAPAAEHTOISTYÖ HARRASTEET

YHTEISTYÖELIMET PALVELUT

Verkostot

Monialainen verkostotyö on useissa kunnissa tapa koota laajasti asiantuntijoita saman asian ympärille. Järjestöt ovat mukana tällaisissa verkostoissa yhdessä kuntien kanssa. Verkostotyötä esimerkkinä voidaan mainita Järvenpään, Kirkkonummen ja Espoon verkostot ja työryhmät.

Järvenpään kotouttamisverkostossa on mukana järvenpääläisiä yhdistyksiä, järjestöjä, kansalaisliikkeitä ja seurakuntia sekä kaupungin maahanmuuttajapalveluiden toimijoita. Verkosto kehittää ja järjestää yhteistyössä kotoutumista edistävää toimintaa.

Kirkkonummella Selvästi Terveempi Elämä -yhteistyöryhmä kokoaa yhteen julkiset, yksityiset ja järjestöjen toimijat päihde-, mielenterveys- ja työllistämissektorilta. Kuukausittain kokoontuvan yhteistyöryhmän tavoitteena on kehittää palveluita ja tiedonkulkua eri toimijoiden välillä.

Espoossa järjestöjen edustajat ovat mukana jäseninä kaupungin hyvinvointityön johtamisen rakenteissa ja erilaisissa verkostoissa. Tämän tyyppisellä toiminnalla edistetään vuoropuhelua ja yhteistä tavoiteasetantaa.

Järjestöt kunnan palveluiden suunnittelijoina ja täydentäjinä

Järvenpäässä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiakasprosesseissa on hyödynnetty järjestöjen asiantuntemusta, muun muassa ikääntyneiden palveluissa. Järjestöt tekevät yhteistyötä hoivayksikössä ja järjestöjen apua ja asiantuntemusta hyödynnetään myös yksittäisten palvelujen suunnittelussa.

Tämä kartoitus ei pureudu tarkemmin järjestöjen kunnille tuottamiin myytäviin palveluihin, mutta osana järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä, kunnat nostivat esiin myös järjestöiltä ostettavat palvelut. Kunnat ostavat järjestöiltä toimintaa, joka täydentää niiden omaa palvelutuotantoa. Esimerkiksi Hyvinkää hankkii palveluita mielenterveys- ja päihdetyötä tekeiltä sekä asunnottomien kanssa toimivilta järjestöiltä, jolloin kumppanuus voidaan nähdä strategisena kumppanuutena.

Koulutukset

Koulutusyhteistyö on tavallista uusmaalaisten kuntien ja järjestöjen välillä. Järjestöillä ja kunnilla voi olla yhteisiä tarpeita, jolloin yhteistyönä toteutettavan koulutuksen tai valmennuksen rakentaminen on järkevää. Usein yhteistyössä toteutetaan erilaisia vapaaehtoistoiminnan kursseja, kuten esimerkiksi Espoossa, Keravalla ja Tuusulassa. Helsingissä järjestöt kouluttavat niiden omaan erityisalaan kuuluvaa hoitohenkilökuntaa.

Järjestöyhteistyön koordinointi hajautettu kunnan eri toimialoille

Askola, Espoo, Hanko, Helsinki, Hyvinkää, Karkkila, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lohja, Loviisa, Nurmijärvi, Pornainen, Raasepori, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vihti

Muu yhteistyö

Kunnan ja järjestöjen välinen yhteistyö on myös esimerkiksi vapaaehtoistoiminnan tukemista, kuten esimerkiksi työnohjaajaresurssin tarjoamista vapaaehtoistyöhön. Mäntsälässä kunnan sosiaalityöntekijöitä on vapaaehtoistyössä toimivien työnohjaajina. Lisäksi muun muassa Tuusulassa on käytössä osallistuva budjetointi, jossa tehdään yhteistyötä paikallisten yhteisöjen kanssa.

3.2 Järjestöyhteistyön koordinointi ja järjestöstrategiat

Uudenmaan 26 kunnan joukkoon mahtuu paljon eri kokoisia ja erilaisia kuntia. Tästä johtuen myös järjestöyhteistyö on kunnissa järjestetty monin eri tavoin. Järjestöyhteistyön koordinointi on kunnissa pääosin hajautettu eri toimialoille ja useisiin yksiköihin. Kunnassa ei tällöin ole yhtä koko kunnan järjestöyhteistyöstä vastaavaa tai sitä koordinoivaa henkilöä. Toimialat tekevät järjestöyhteistyötä tai solmivat yhteistyösopimuksia omaa toimintaansa lähellä olevien järjestöjen kanssa.

Joissain kunnissa on erikseen nimetty järjestöyhteyshenkilö tai vastuutaho koko kunnan järjestöyhteistyölle. Neljässä uusmaalaisessa kunnassa järjestöyhteistyö on kokonaisuutena vastuutettu hyvinvointikoordinaattorille, sivistystoimenjohtajalle, vapaa-aikakoordinaattorille tai kulttuuri- ja kurssisuunnittelijalle. Järjestöyhteistyön kokonaisuus saattaa myös olla jaettu useamman henkilön tehtäviin. Porvoossa järjestöyhteistyöstä vastaavat hyte- ja vapaaehtoistyön koordinaattorit, kehittämispäällikkö, kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelupäällikkö ja nuorisopalvelupäällikkö. Pukkilassa järjestöyhteistyötä koordinoivat nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnan ohjaaja ja hyvinvointipäällikkö. Vantaalla on tehty uudistus, jossa kaupungin eri toimialojen järjestöyhteistyön koordinaatiosta vastaa sen Kuntalaispalvelut.

Kunnassa järjestöyhteistyön kokonaisuudesta vastaava taho

Inkoo, Lapinjärvi, Myrskylä, Mäntsälä, Porvoo, Pukkila, Vantaa

Yhdessäkään Uudenmaan kunnassa ei ollut kartoituksen tekoaikaan erillistä järjestöstrategiaa. Tämän eteen työskennellään kuitenkin esimerkiksi Vantaalla tehden järjestöohjelmaa. Lohjalla puolestaan kootaan parhaillaan järjestöjen ja kunnan yhteistyönä yhdistysohjelmaa. Kuntien strategioissa saatetaan korostaa järjestöyhteistyötä, kuten esimerkiksi Helsingissä, Nurmijärvellä ja Tuusulassa mutta yleisesti ottaen uusmaalaisen kuntien järjestöyhteistyö ei näy niiden strategioissa.

Järjestöjen kanssa tehdyssä yhteistyössä tulisi huomioida myös se, mitä hyötyä järjestöt tuottavat kaupungille ja sen asukkaille, esimerkiksi ennaltaehkäisevän työn keinoin ja toisaalta miten tätä tietoa voitaisiin mitata. (Lohja)

3.3 Uudenmaan kuntien järjestöavustukset

Yhtä lukuun ottamatta kaikki uusmaalaiset kunnat myönsivät järjestöille avustuksia. Ainoastaan Askola ei anna lainkaan järjestöavustuksia, vaan sen järjestötuki perustuu ostopalveluihin ja kumppanuussopimukseen. Uudenmaan järjestöavustusten määrä oli yhteensä noin 90 761 600 euroa. Kuntakohtaisesti järjestöavustukset vaihtelivat 0 - 70 000 000 euron välillä vuodessa (Taulukot 1 ja 2).

Kuntien järjestöille antama avustus kuntalaista kohti oli tyypillisesti 5 ja 20 euron välillä summien mediaanin ollessa 10 euroa. Avustuksia jakavista kunnista Myrskylässä ja Mäntsälässä järjestöavustukset olivat alle 5 euroa ja Helsingissä yli 100 euroa kuntalaista kohti. On kuitenkin huomioitava, että kunnat avustavat järjestöjä myös esimerkiksi tila-avustuksin, jotka eivät ole mukana tässä laskelmassa.

Vuonna 2017 hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehtiin järjestöjen kautta 55 eurolla / uusmaalainen asukas

Sote-järjestöjen osuus avustuksia saaneista järjestöistä vaihteli kunnittain. Karkkila ilmoitti, etteivät sote-järjestöt ole viime vuosina hakeneet avustuksia lainkaan. Inkoossa, Järvenpäässä, Keravalla, Kirkkonummella, Lapinjärvellä, Lohjalla, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Porvoossa, Siuntiossa, Tuusulassa ja Vihdissä sote-järjestöjen osuus avustusten saajista oli 12 - 30 prosenttia ja Myrskylässä peräti 60 prosenttia. Muut uusmaalaiset kunnat eivät eritelleet sote-järjestöjen osuutta avustuksia saavista järjestöistä. Siten parhaiten sote-järjestöjen avustuksia tässä raportissa kuvaa sote-, hyvinvointi- tai peruspalvelutoimialan myöntämät 10 172 200 euroa. Toki kaikki tähän summaan sisältyvät avustukset eivät suuntaudu yksinomaan sote-järjestöille. Lisäksi sote-järjestöt saavat avustuksia muiden toimialojen avustushakujen kautta.

Useat kunnat ostavat järjestöiltä palveluita ostopalvelusopimuksin. Koska tämä ei ole suoranaista järjestötukea, vaan kunta voisi periaatteessa hankkia samat palvelut yksityiseltä sektorilta, ostopalvelut rajattiin tämän raportin ulkopuolelle. Lisäksi osalla kunnista oli vaikea erottaa nämä hankinnat muista kunnan hankinnoista ja yksinään järjestöjä koskeva summa olisi saattanut olla hyvin kaukana todellisuudesta. Kumppanuussopimuksista tiedusteltiin ilman erittelyä samassa kohdassa kuin ostopalvelusopimuksia, joten myös kumppanuussopimuksista on tyydyttävä toteamaan, että niitä oli useilla kunnilla.

Kuntien myöntämiä yleisimpiä avustuksia järjestöille olivat vastikkeeton yleisavustus, järjestöavustus ja vastikkeellinen palvelua vastaan annettava kohdeavustus. Kunnat tulkitsivat **nämä termit** vastauksissaan vaihtelevasti. Lisäksi kunnat myöntävät järjestöavustuksia nimellä toiminta-avustus.

Kunta	Kunnan yleis-avustuksena	Järjestö-avustuksena	Kohde-avustuksena	Kunta järjestön toiminnan osarahoittajana	Henkilö-resurssina	Tuki palveluina	Muu / ei määritelty	Yhteensä
Askola								0
Espoo	1,550,000	917,000	2,005,000					4,472,000
Hanko	26,500		15,500		5,000	500		47,500
Helsinki	2,210,000	6,677,000	85,000			70,000	60,958,000	70,000,000
Hyvinkää	100,000	1,280,000	150,000				4,830,000	6,360,000
Inkoo		40,000	20,000					60,000
Järvenpää		245,000	5,000					250,000
Karkkila	19,000				20,000	500	20,000	59,500
Kauniainen							167,400	167,400
Kerava		211,000	120,000					331,000
Kirkkonummi	396,000		122,000					518,000
Lapinjärvi	1,600	9,600	5,400	1,000		2,000	1,800	21,400
Lohja							494,200	494,200
Loviisa							1,609,600	1,609,600
Myrskylä	8,000		1,000					9,000
Mäntsälä							67,000	67,000
Nurmijärvi		400,000	36,000					436,000
Pornainen	29,200	8,000						37,200
Porvoo							1,588,000	1,588,000
Pukkila	25,200		10,600			600		36,400
Raasepori	176,000	101,400	227,400			300		505,100
Sipoo							389,700	389,700
Siuntio	53,500	500				100	4,500	58,600
Tuusula	3,000	64,000	185,000		4,000			256,000
Vantaa		1,384,000	799,000				560,000	2,743,000
Vihti	200,000	7,000				3,000	35,000	245,000
YHTEENSÄ	4,798,000	11,344,500	3,786,900	1,000	29,000	77,000	70,725,200	90,761,600

Taulukko 1. Uudenmaan järjestöavustukset avustustyypeittäin

Kunta	Sote / hyvinvointi / peruspalvelu	Liikunta	Kasvatus ja koulutus / sivistys ja vapaa-aika	Kulttuuri	Nuoriso	Kunnan- hallitus	Muu / ei määritelty	Yhteensä
Askola								0
Espoo	2,175,000	1,500,000		374,000	423,000			4,472,000
Hanko			28,335	19,165				47,500
Helsinki	6,600,000	7,589,000	5,500,000	17,000,000	2,665,000		30,646,000	70,000,000
Hyvinkää	160,000	91,000	5,400,000	690,000	19,000			6,360,000
Inkoo		16,000		14,000	10,000		20,000	60,000
Järvenpää	45,000		205,000					250,000
Karkkila			17,000			20,000	22,500	59,500
Kauniainen	58,200			109,200				167,400
Kerava		83,000		130,000	10,000		108,000	331,000
Kirkkonummi	30,000	144,000	53,000	116,000	28,000	147,000		518,000
Lapinjärvi	1,600	5,400			8,400		6,000	21,400
Lohja	100,400	150,000		210,000	33,800			494,200
Loviisa	15,600		190,000				1,404,000	1,609,600
Myrskylä			9000					9,000
Mäntsälä		30,000		18,100	14,000		4,900	67,000
Nurmijärvi							436,000	436,000
Pornainen							37,200	37,200
Porvoo	40,000	345,000	320,000	828,000	55,000			1,588,000
Pukkila							36,400	36,400
Raasepori	214,800	159,000		131,300				505,100
Sipoo	6,000	295,000		33,000	52,000		3,700	389,700
Siuntio	600		53,500				4,500	58,600
Tuusula	9,000	70,000		115,000	21,000	41,000		256,000
Vantaa	716,000	1,025,000		448,000	344,000		210,000	2,743,000
Vihti		100,000	105,000	15,000	25,000			245,000
YHTEENSÄ	10,172,200	11,602,400	11,880,835	20,250,765	3,708,200	208,000	32,939,200	90,761,600

Taulukko 2. Uudenmaan järjestöavustukset toimialoittain.

3.4 Tilat ovat tärkeä tukimuoto

Lähes kaikki Uudenmaan kunnat luovuttavat tiloja järjestöjen käyttöön joko maksutta tai maksua vastaan. Käytäntöjä on lukuisia eikä huomattava määrä vastaajista pystynyt raportoimaan euromääräistä arvoa tilatuille. Tästä syystä tilatuet on jätetty avustustaulukoista pois. Tilatuet ovat kuitenkin yksi merkittävimmistä kuntien järjestötukimuodoista. Jossain kunnissa ne jopa muodostavat suurimman osan niiden järjestötuesta.

Vantaalla tilojen käytön tuki subventoituina tilahintoina on noin 10 miljoonaa euroa pelkästään liikunnan osalta, Vihdissä tiloja tuetaan arviolta 100 000 eurolla ja pienessä Pukkilassakin seurantalot on vapautettu kiinteistöverosta ja muita tilatukia annetaan noin 7000 euron arvosta. Kirkkonummella tila-avustukset on laskettu ja ne ovat suurin tuki kansalaistoiminnalle. Kunnan tila-avustukset ovat kokonaisuudessaan noin 570 000 euroa, mikä on noin 50 000 euroa enemmän kuin muut järjestöavustukset yhteensä.

Tyypillisin tapa tukea järjestöjä on luovuttaa niiden käyttöön liikuntatiloja. Järjestöt saavat käyttää kunnan tiloja usein myös tapahtumia, kursseja ja leirejä varten. Maksukäytännöt vaihtelivat kunnittain ja toimialojen välillä. Koulujen liikuntasalit olivat usein maksuttomia, toisinaan maksuttomuus koskee alle 18-vuotiaille suunnattua toimintaa. Muutenkin tilamaksut ovat usein subventoituja. Loviisassa sote-järjestöjen ainoa tukimuoto on kaupungin tarjoama kumppanuustalo.

3.5 Kuntien järjestöyhteistyön näkymät sote-palvelujen uudistuessa

Kuntien myöntämässä järjestötuessa ei ole vastaajien arvion mukaan tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosina. Kuntakohtaisesti avustuksissa on ollut pieniä leikkauksia tai lisäyksiä. Tämän ei kuitenkaan katsottu liittyvän valmistella olevaan maakunta- ja sote-uudistukseen, vaan kyse on ollut kunnan talouden yleisestä tasapainottamisesta tai esimerkiksi vuokratulujen nousun vaatimista lisäyksistä järjestötuikiin. Muutamassa kunnassa järjestöjen rahoitusta, mukaan lukien sote-järjestöt, oli suunnitelmallisesti lisätty. Kunnat myös uskovat järjestötukiensa säilyvän suurin piirtein nykyisen suuruisina. Etenkään pienet kunnat eivät nähneet uudistuksen tuovan suurta muutosta niiden antamaan järjestötukeen.

Maakunta- ja sote-uudistuksen arvioidaan toteutuessaan tuovan jonkin verran muutoksia kuntien järjestöyhteistyöhön. Sote-palveluiden järjestämistä vastuun siirtyessä maakunnalle ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen jäädessä kuntiin, kaivataan etenkin työnjaon ja vastuiden selkeyttämistä maakunnan ja kunnan välillä. Tämä on tärkeää sekä kuntien että järjestöjen näkökulmasta. Huomiota sai myös se, että kuntien sote-toimialan järjestöyhteistyöstä vastaavat henkilöt siirtyvät mahdollisesti maakunnan palvelukseen.

Suurissa ja keskisuurissa kunnissa oli pieniä kuntia selkeästi enemmän kiinnitetty huomiota siihen, miten järjestöjen rahoittaminen jatkuu, jos sote-palveluiden järjestäminen ei ole enää kunnan tehtävä. Esimerkiksi Helsinki korosti, että avustusehtoja on tarkasteltava ja rajaa avustettavan toiminnan ja hankintojen välillä on selkeytettävä entisestään. Hyvinkäällä pelätään, että sellainen kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta tärkeä toiminta kuten mielenterveyden edistäminen ja ehkäisevä päihdetyö, ovat vaarassa jäädä maakunnan ja kunnan tehtäväkenttien rajapinnalle siten, ettei kukaan ota vastuuta toiminnasta ja rahoita sitä. Muutamassa pienessä kunnassa toivottiin järjestöjen toiminnan paikkaavaan palveluita, jotka sote-uudistuksessa mahdollisesti kaikkooavat kunnasta.

Merkittävää on, että kunnat ovat halukkaita jatkamaan tiivistä yhteistyötään järjestöjen kanssa. Järjestöjen työ halutaan tulevaisuudessakin pitää lähellä kuntalaisia. Kunnat pyrkivät myös kehittämään kunnan ja maakunnan yhdyspintatyytöä toivoen, että myös maakunta sitoutuu tähän. Monet kunnat kertoivat, että tarve lisätä järjestötukien hakuprosessien läpinäkyvyyttä ja selkeyttä on kasvanut. Tähän on useissa kunnissa jo puututtu tai ollaan puuttumassa.

4 Järjestöyhteistyö kuntien hyvinvointikertomuksissa

4.1. Hyvinvointikertomus kunnan työvälteenä

Kuntien hyvinvointikertomukset ovat kuvauksia kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämisestä. Kunnissa valmistellaan laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa ja sen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain.

Hyvinvointikertomus on kunnan johtamisen strateginen työkalu, joka ohjaa kunnan hyvinvointipolitiikkaa. Sen avulla voidaan perustella päätöksiä, priorisoida toimenpiteitä ja ohjata resurssien käyttöä. Hyvinvointikertomus on paitsi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, myös seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työväline.

Maakunta- ja sote-uudistuksen toteutuessa, myös maakuntien on valmisteltava valtuustokausittain alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma. Samoin kuin kunnissa, maakunnassa hyvinvointikertomus ja -suunnitelma ohjaavat toimenpiteitä ja resurssien käyttöä.

Jokaisessa Uudenmaan kunnassa tuotetaan hyvinvointikertomus. Kunnilla on kuitenkin keskenään erilaisia prosesseja hyvinvointikertomuksen tuottamiseksi. Useassa kunnassa hyvinvointikertomusta ja sen työstöprosessia oli juuri uudistettu tai uudistus oli meneillään. Osa kunnista kertoi vastauksissaan, että hyvinvointikertomusta ei vielä hyödynnetä tarpeeksi strategisena johtamisen välineenä. Myös tämä pyrittiin huomioimaan hyvinvointikertomuksen kehittämistyössä.

Lapinjärvi ja Loviisa koostavat hyvinvointikertomuksensa yhdessä. Hyvinvointikertomukseen kerätään tietoa järjestötoiminnasta ja työryhmässä on järjestöedustus kummastakin kunnasta. Yhteistyö järjestöjen kanssa tukee molempien kuntien palveluita.

4.2. Järjestöjen osallistuminen kuntien hyvinvointikertomusprosesseihin

Järjestöt tiedon tuottajina

Kahdeksan uusmaalaisesta kunnasta ilmoitti, että ne keräävät tietoa hyvinvointikertomukseensa suoraan järjestöiltä.

Kunnat, jotka keräävät hyvinvointikertomukseen tietoa järjestöiltä:

Askola, Hyvinkää, Lapinjärvi, Loviisa, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pukkila ja Vantaa

Tiedot, joita kunnat keräävät järjestöiltä hyvinvointikertomuksiinsa ovat muun muassa järjestöjen toiminnankuvauksia. Esimerkiksi Keravalla lasten- ja nuorten hyvinvointityöryhmässä mukana olevilla järjestöillä on mahdollisuus kommentoida hyvinvointikertomusta sekä lisätä siihen toimintaansa kuvaavia tietoja. Muita kerättäviä tietoja ovat esimerkiksi järjestöavustusten määrä, järjestötoiminnan käynti- ja osallistumismäärät ja osallistujapalautteet. Paljon tietoa hyvinvointikertomukseen kertyy järjestöjen kanssa yhdessä tehdyistä projekteista.

Välineinä järjestötiedon keruuseen ovat rekisterit ja yksittäisille järjestöille suunnatut kyselyt sekä työpajat. Useassa kunnassa tietoa järjestöiltä kerätään avustushakemusten kautta. Loviisassa, Pukkilassa ja Vantaalla järjestöt ovat tiedontuottamisen lisäksi myös muuten mukana hyvinvointikertomuksen sisällöntuotannossa.

Kolme kuntaa vastasi, että tietoa ei kerätä suoraan järjestöiltä vaan järjestötieto saadaan hyvinvointikertomukseen välillisesti. Porvoon hyvinvointikertomukseen järjestötiedon tuottavat kaupungin johtoryhmät ja henkilöstö. Toinen tapa saada tietoa järjestöiltä ovat yhteiset projektit ja ohjelmat. Helsingissä ja Inkoossa niiden kautta hyvinvointikertomukseen saadaan esimerkiksi vaikuttavuustietoa järjestöjen toiminnoista.

Uudenmaan kunnista 12 kertoi, etteivät ne kerää järjestöiltä tietoa hyvinvointikertomukseen. Näitä kuntia olivat Espoo, Järvenpää, Karkkila, Kauniainen, Kirkkonummi, Lohja, Myrskylä, Pornainen, Raasepori, Sipoo, Siuntio ja Vihti. Vaikka Espoossa ja Vihdissä ei aktiivisesti kerätä tietoa järjestöiltä, järjestöt osallistuvat siellä hyvinvointikertomusten suunnitteluun ja sisällöntuotantoon.

Järjestöt mukana hyvinvointikertomuksen seurannassa ja arvioinnissa

Muutamissa kunnissa järjestöt ovat mukana hyvinvointikertomuksen seurannassa ja arvioinnissa. Espoossa, Lapinjärvellä, Loviisassa, Pukkilassa ja Vihdissä järjestöt osallistuvat hyvinvointikertomusten seurantaan. Loviisassa, Pukkilassa, Vantaalla ja Vihdissä järjestöt ovat mukana myös hyvinvointikertomusprosessin arvioinnissa.

Järjestöt entistä vahvemmin mukaan työstämään hyvinvointikertomuksia

Kartoituksen aikana hyvinvointikertomusta ja sen työstämisprosessia oltiin päivittämässä Hangossa, Helsingissä, Mäntsälässä ja Tuusulassa. Lisäksi Lohjalla hyvinvointikertomusprosessin päivitys saatiin valmiiksi kartoituksen aikana ja Pukkilassa järjestöjen osallistumista hyvinvointikertomuksen valmisteluun oli juuri lisätty.

Kaikissa hyvinvointikertomusprosessiaan päivittävässä kunnissa haluttiin ottaa järjestöt entistä tiiviimmin mukaan prosessiin. Mäntsälä aloittaa järjestötiedon keräämisen vuodesta 2019 alkaen tavoitteenaan, että järjestöt osallistuvat koko hyvinvointiprosessiin. Tuusulassa vuosien 2017-2021 hyvinvointisuunnitelman laadintaan osallistetaan järjestöt sekä 4. sektorin toimijat. Lisäksi esimerkiksi Kerava ilmoitti suunnitelmistaan lisätä järjestöjen osallistumista hyvinvointikertomusprosessiin seurannan ja arvioinnin näkökulmasta.

5 Pohdinta - järjestöyhteistyön eroja, yhtäläisyyksiä ja uusia avauksia

Moninainen ja monipuolinen Uusimaa

Sen lisäksi, että Uusimaa on väkiluvultaan Suomen suurin maakunta, sen 26 kuntaa ovat huomattavan erilaisia keskenään. Kumajan kuntakartoitus kertoo kuntien järjestöyhteistyön moninaisuudesta sekä suurissa kaupungeissa että parin tuhannen asukkaan maaseutukunnissa. Uusimaalaisten kuntien erilaisuus näkyy siinä, mikä on toimivaksi koettu tapa organisoida järjestöyhteistyötä eri kokoisissa kunnissa. Pienissä kunnissa järjestöyhteistyötä voi koordinoida yksi virkamies, mutta suurissa kunnissa siihen saatetaan tarvita useita tahoja. Ei olekaan tarkoituksenmukaista, että kaikissa kunnissa sovellettaisiin samoja käytäntöjä. Tärkeää on, että sekä järjestöt ja kuntalaiset että kunta itse tietävät, kuka tai ketkä vastaavat järjestöyhteistyöstä.

Kartoituksessa nousi esiin myös kuntia yhdistäviä asioita. Yksi niistä on hyvinvointikertomus, joka on käytänteenä kaikissa kunnissa. Hyvinvointikertomusta ei kuitenkaan juuri hyödynnetty strategisen johtamisen ja hyvinvointia ja terveyttä edistävän toiminnan kehittämisen välineenä. Hyvinvointikertomusta olisi myös mahdollista käyttää entistä enemmän kuntien järjestöyhteistyön näkyväksi tekemisessä ja kehittämässä. Kunnat keräsivät hyvinvointikertomuksiinsa eri tavoin tietoa järjestöjen toiminnasta ja muutamissa kunnissa järjestöt olivat mukana hyvinvointikertomuksen työstöprosessissa. Kunnan koko ei ollut yhteydessä tapoihin, joilla järjestöt osallistuvat hyvinvointikertomuksen tuottamiseen. Järjestöjen osallistuminen ja järjestötiedon kerääminen hyvinvointikertomukseen voisikin olla yhteinen käytäntö uusmaalaissa kunnissa. Ilman alueen järjestöjen asiantuntemusta ja kokemustietoa kuva kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta jää puutteelliseksi. Siksi on tärkeää, että järjestöt ovat mukana hyvinvointikertomuksen tuottamisessa kaikissa kunnissa.

Järjestöavustuksissa ei suuria muutoksia

Uusmaalaiset kunnat avustavat järjestöjä yhteensä yli 90 miljoonalla eurolla, joista noin 10 miljoonaa euroa on suunnattu sote-järjestöille. Nämä summat ovat arvioita, sillä kartoituksessa selvitettiin järjestöavustusten suuruusluokka eikä kunnilta pyydetty täsmällisiä laskelmia kaikista avustussummista. Järjestöavustusten toimialakohtainen jaottelu raportissa on tehty kunnissa avustuksia myöntävän lautakunnan tms. mukaan. On kuitenkin huomattava, että jaottelu on hiukan erilainen eri kunnissa ja on mahdollista, että joitain avustuksia on käytetyn toimialajaottelun tai muun epäselvyyden vuoksi jäänyt ilmoittamatta. Tämän takia kovin pitkälle menevää avustussummien vertailua kuntien kesken ei kannata tehdä. Vaikka kartoituksella ei saatu kaikista kunnista tyhjentävää tietoa niiden järjestöavustuksista, kyselyyn vastaamisen kerrottiin tuottaneen hyödyllistä pohdintaa kunnan ja järjestöjen välisestä yhteistyöstä. Suuret ja keskisuuret kunnat ovat käsitelleet myös panostamista järjestötukiprosessien avoimuuteen ja selkeyteen.

Sitä, mille tai minkä alan järjestöille kunnat myöntävät avustuksia, ei kartoituksessa selvitetty. Ainoastaan pyydettiin arviota siitä, kuinka suuri osa avustuksista on myönnetty sote-järjestöille ja mikä on sote-järjestöjen osuus avustuksia saaneista järjestöistä. Järjestökentältä on nimitäin kantautunut huoli siitä, että kunnat leikkaisivat sote-järjestöjen avustuksia jo ennen kuin maakunta- ja sote-uudistus tulisi muuttamaan sote-järjestöjen asemaa kunnissa. Toinen järjestöjen huolenaihe on se, tuoko uudistuksen siirtymävaihe katkoksia järjestötukiin. Sote-järjestöjen toiminnalle on ratkaisevaa, kuka niiden toimintaa rahoittaa sote-palveluiden järjestämistä varten siirtyessä kunnista maakunnalle. Tämän kartoituksen yksi merkittävä huomio on kuitenkin se, että uusmaalaisten kuntien järjestöavustuksissa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta. Ne vähäiset muutokset, joita viime vuosina on tehty, ovat johtuneet muista syistä kuin valmis-teilla olevasta maakunta- ja sote-uudistuksesta. Siihen kysymykseen, onko kunnissa muutettu järjestötuen painotuksia siten, että tämä vaikuttaisi tietyn järjestön tai järjestösektorin saamiin avustuksiin, tämä kartoitus ei vastaa.

Sote-uudistus ei vähennä kuntien kiinnostusta järjestöyhteistyöhön

Huomion arvoista on, että kunnat eivät juuri nostaneet maakunta- ja sote-uudistusta esiin pohtiessaan järjestöyhteistyön tulevaisuuden näkymiä suurilla ja parilla keskiuurta kuntaa lukuun ottamatta. Yksi syy voi olla, että suuret uusmaalaiset kaupungit ovat suhtautuneet vastahakoisesti koko uudistukseen. Lisäksi yksi kunta ilmoitti suoraan vastauksessaan, ettei siellä uskota uudistuksen toteutuvan. Yleisesti ottaen merkittäviä muutoksia ei uskottu tulevan. Lähinnä kaivattiin selkeyttä työnjakoon kunnan ja maakunnan välillä. Mikäli maakunta- ja sote-uudistus toteutuu, on kuntien ja maakunnan valmistelun pohdittava yhdessä suhdettaan etenkin sote-järjestöihin ja niiden rahoitukseen. Sama vaatimus nousi esiin myös Tuija Braxin selvityksessä Järjestöjen rooli maakunta- ja sote-uudistuksessa (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus ja muistioita 26/20. 2018). Osa kunnista pohti myös sitä, miten jako maakunnan sosiaali- ja terveyspalveluihin (sote) ja kunnan hyvinvointia ja terveyttä edistävään (hyte) työhön vaikuttaa järjestötoimintaan kunnassa. Järjestöjen asemaa uudessa sote-hyte-järjestelyssä on varmasti tarkasteltava laajemminkin kuntien ja maakunnan kesken.

Järjestöyhteistyö vasta saamassa strategian

Vaikka kunnat järjestöyhteistyötään kuvatessaan pohtivat järjestöjen tulevaa asemaa kunnan kumppanina, kartoituksen perusteella ei voida sanoa, mikä on järjestöjen rooli kuntien strategioissa. Yhdessäkin uusmaalaisessa kunnassa ei ole vielä tehty erityistä järjestöstrategiaa, vaikka järjestöyhteistyötä korostetaan muutaman kunnan strategiassa. Vantaalla aloitettiin syksyllä 2018 järjestöohjelman laatiminen ja Lohjalla on työstetty yhdistysohjelmaa yhdessä paikallisten järjestöjen kanssa. Järjestöstrategiat ja -ohjelmat lisäävät kuntien järjestöyhteistyön suunnitelmallisuutta ja läpinäkyvyyttä. Tästä hyötyisivät yhtä lailla järjestöt kuin kunnat, jotka kartoituksen perusteella haluavat tulevaisuudessa tehdä tiivistä ja monipuolista yhteistyötä järjestöjen kanssa.

6 Kuntakohtaiset tiedot

Kartoituksen kuntakohtaisissa tiedoissa on kuvailtu kunkin kunnan järjestöyhteistyötä sekä järjestöyhteistyön suuntaa tulevaisuudessa. Lisäksi niissä käsitellään kuntien hyvinvointikertomuksen tilaa ja siihen kerättävän järjestötiedon osuutta sekä sitä, missä määrin järjestöt ovat mukana tuottamassa hyvinvointikertomustietoja. Lopuksi kunkin kunnan tiedoista löytyvät kunnan jakamat järjestöavustukset.

Kunnat antoivat järjestöavustustietoja vaihtelevasti, joten kuntakohtaisissa tiedoissa esiintyy kolmenlaisia taulukoita. Osassa kunnista avustustieto annettiin toimialoittain ja osassa avustustyypeittäin. Jotkin kunnat ilmoittivat tiedot sekä toimialoittain että avustustyypeittäin.

Avustustaulukoissa ei ole mukana kuntien järjestöjen käyttöön myöntämiä tiloja, sillä vain osa kunnista ilmoitti myönnettyjen tilojen rahallisen arvon. Tilojen myöntämisestä on kerrottu erikseen kuntakohtaisissa teksteissä. Huomattakoon, että tilojen osuus avustuksista on kuitenkin varsin merkittävä. Kuntakohtaiset tiedot eivät sisällä myöskään kuntien ostopalveluina hankkimia palveluja järjestöiltä, koska ne eivät ole suoranaista järjestötukea.

Kuntakohtaisissa taulukoissa esiintyvät asukasluvut on pyöristetty pienten kuntien kohdalla lähimpään sataan ja suurempien kuntien kohdalla lähimpään tuhanteen.

Askola

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Askolassa kunnan eri yksiköiden esimiehet vastaavat järjestöyhteistyöstä toimialallaan. Perusturvatoimialalla kunnan tiivis yhteistyö Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa lapsiperhepalveluissa on jatkunut jo vuosia, tärkeimpien yhteistyömuotojen ollessa perhekahvila ja lastenhoitopalvelut. Eläkeliiton Askolan yhdistys toimii senioripalveluissa aktiivisena. Järjestön vapaaehtoiset tapaavat vanhuksia kodeissa ja asumispalveluissa sekä järjestävät pienimuotoista viriketoimintaa ja avustavat tapahtumissa.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Askolassa aktiivinen toiminta perustuu naapuruuteen ja paikallisuuteen, joten maakunta- ja sote-uudistus tuskin muuttaa järjestötoimintaa tai -yhteistyötä kunnassa.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Askolassa laaditaan hyvinvointikertomus, jossa huomioidaan myös järjestöjen toiminta. Järjestöjen toiminnan kuvauksista kerätään tietoa ja järjestöt näkyvät perheiden ja ikäihmisten palveluiden tuottajina. Järjestöt itse osallistuvat hyvinvointikertomuksen laadintaan lähinnä seuraamalla.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Askola on alle 5000 asukkaan kunta. Kunnan järjestötuki perustuu ostopalveluihin ja kumppanuussopimuksiin, joiden arvo on noin 3000 euroa. Kunnan järjestöavustuksissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Espoo

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Espoossa kaupungin ja järjestöjen yhteistyö konkretisoituu useilla eri toimialoilla ja eri tavoin. Kaupungilla on järjestöjen kanssa yhteisiä kehittämishankkeita. Kaupungin edustajia on ohjausryhmän jäsenenä järjestöjen hankkeissa ja järjestöjen jäseniä on mukana kaupungin kehitystyössä ja erilaisissa ryhmissä. Järjestöistä on jäseniä kaupungin hyvinvointityön johtamisen rakenteissa ja erilaisissa verkostoissa. Tämän tyyppisellä toiminnalla edistetään yhteistä vuoropuhelua ja yhteistä tavoiteasetantaa.

Espoon kaupungilla on paljon yhteistyötä asukasyhdistysten, kotiseutuyhdistysten ja asukkaiden yhteenliittymien kanssa muun muassa kaupunkisuunnittelussa ja alueen elävöittämisessä. Kulttuurin tulosityksikkö tekee aktiivista järjestöyhteistyötä kuntalaisten kuulemiseksi ja palveluiden tutuksi tekemiseksi myös sellaisten ryhmien parissa, jotka käyttävät vähän palveluita. Esimerkkinä tästä on yhteistyö monikulttuuristen järjestöjen, vammaisjärjestöjen ja mielenterveyskuntoutujien kanssa. Palveluita – kuten sähköistä avustusasiantia – kehitetään yhdessä ja kulttuurin tulosityksikkö järjestää järjestökentän tarpeista nousevia koulutuksia.

Kaupunki järjestää yhteistyössä järjestöjen kanssa erilaisia tapahtumia asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Vuoden 2018 Espoo-päivässä oli muun muassa 244 tapahtumaa, joita oli toteuttamassa yli 1500 yhteisöä.

Espoossa ei ole järjestöyhdyshenkilöä. Kaupungin jokainen toimiala tai tulosityksikkö vastaa avustushakemusprosesseista ja avustusesityksistä lautakunnille. Avustuspäätökset tehdään lautakunnissa.

Espoossa ei ole erillistä järjestöstrategiaa. Järjestöille myönnettäviä avustuksia ohjaavat avustuskriteerit, jotka päivitetään vuosittain. Kaupungin strategiassa todetaan, että kaupunki tekee läheistä yhteistyötä alueellaan toimivien seurakuntien, järjestöjen ja yritysten kanssa erityisesti kerhotoiminnassa, syrjäytymisen ehkäisyssä ja sen vahinkojen korjaamisessa, perheneuvonnassa, vanhustyössä ja maahanmuuttajien kotouttamisessa.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Viime vuosina Espoossa on lisätty yhteistyökumppanuuksia kaupungin ja järjestöjen välillä. Maakunta ja sote-uudistus tuo joitakin muutoksia Espoon järjestöyhteistyöhön. On luotava uusia yhteistyötapoja ja -rakenteita sekä ratkaistava tiloihin ja järjestöavustuksiin liittyvä työnjako. Avustusten osalta on pohdittava, mitkä avustukset siirtyvät maakunnan ja mitkä jäävät kaupungin vastuulle sekä muun muassa se, mikä taho tulee hoitamaan kaupungin vastuulle jääviä sote-puolen avustuksia. Lisäksi on tehtävä rajanveto palvelujen ostossa ja määriteltävä, mitkä järjestöjen palveluista ovat sote-palveluita ja mitkä hyte-toimintaa.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Tällä hetkellä Espoossa ei kerätä järjestöistä tietoa hyvinvointikertomusta varten, mutta halua saada järjestötieto paremmin näkyväksi hyvinvointikertomuksessa on. Asiasta on myös keskusteltu järjestöjen kanssa.

Järjestöt osallistuvat jo nyt hyvinvointikertomuksen suunnitteluun, sisällön tuotantoon ja seurantaan. Hyvinvointikertomuksen toteuttamisessa järjestöt eivät ole vielä vahvasti mukana.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Espoon kaupunki myöntää järjestöille järjestö- ja kohdeavustuksia. Se myös sekä luovuttaa tiloja maksutta että vuokraa niitä järjestöille. Näin kaupunki mahdollistaa järjestöjen toimintaa ja niiden tuottamien palvelujen saatavuutta kuntalaisille. Järjestötukea antamalla kaupunki myös ohjaa järjestöjen toimintaa yhteisten tavoitteiden suuntaan monipuolisten hyvinvointia edistävien palveluiden tarjoamiseksi kuntalaisille.

Sosiaali- ja terveystoimen avustuksia jaetaan pääosin sote-järjestöille, minkä lisäksi sote-järjestöt saavat avustuksia myös muilta toimialoilta. Esimerkiksi liikuntatoimen avustusten saajista sote-järjestöjä on noin 10 prosenttia.

Vuokra-avustukset ovat espoolaisille järjestöille merkittävä tuki. Esimerkiksi liikuntapalveluissa niitä oli vuonna 2017 kaikkiaan noin 1,9 miljoonaa euroa.

Espoon järjestöille myöntämät avustukset ovat osin kasvaneet sote-puolella ja sivistystoimessa pysyneet samansuuruisina. Avustushakemusten määrä on kasvanut ja muun muassa maahanmuuttajajärjestöt ovat aktivoituneet hakemaan avustuksia.

ESPOO (asukkaita 280 000)	Sote	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Yhteensä
Yleisavustus		1,400,000			150,000		1,550,000
Järjestöavustus	465,000			201,000	251,000		917,000
Kohdeavustus	1,710,000	100,000		173,000	22,000		2,005,000
Kunta toiminnan osarahoittajana							
Henkilöresurssi							
Tukipalvelut							
Muu							
Yhteensä	2,175,000	1,500,000		374,000	423,000		4,472,000
Kaikki avustukset yhteensä							4,472,000

Taulukko 3. Espoon kaupungin järjestöavustukset toimialoittain ja avustustyypeittäin eriteltyinä.

Hanko

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Hangon kaupungin ja järjestöjen välinen vuoropuhelu on välitöntä ja yhteistyötä tehdään aktiivisesti kulttuurin, nuorisotoimen ja liikunnan toimialoilla. Esimerkkinä yhteistyöstä ovat useat suuret, vuotuiset urheilutapahtumat ja festivaalit. Kaupungin yhteistyö eläkeläisjärjestöjen kanssa jatkuu tiiviinä vuonna 2015 päättyneen Voimaa vanhuuteen -projektin jälkeenkin. Nuoriso- ja liikuntatoimen järjestöyhteistyö painottuu ennaltaehkäisevään työhön.

Kaupungin toimialoista kulttuuritoimi, nuoriso- ja liikuntatoimi, perusturva ja sivistystoimi vastaavat itse järjestöyhteistyöstä ja sen koordinoinnista. Kaupungissa ei ole järjestöyhteistyötä koordinoivaa henkilöä eikä järjestöstrategiaa.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Maakunta- ja sote-uudistus ei näytä tuovan muutoksia kunnan ja järjestöjen väliseen yhteistyöhön.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Hyvinvointikertomusta ollaan päivittämässä. Tällä hetkellä siihen ei Hangossa kerätä tietoa järjestöiltä.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Hangossa kaupungin toimialoista kulttuuritoimi ja nuoriso- ja liikuntatoimi tukevat järjestöjen toimintaa sekä rahallisesti että työpanoksella muun muassa koordinoimalla yhteisten tilaisuuksien järjestämistä. Nuoriso- ja liikuntajärjestöille suunnatut avustukset myöntää sivistystoimen toimiala. Viimeisen viiden vuoden aikana Hangon kulttuurin ja nuoriso- ja liikuntatoimen toimialojen järjestöavustukset ovat pysyneet ennallaan.

Perusturva ei myönnä järjestöavustuksia vaan yhteistyötä tehdään ostopalveluissa. Hangon kaupunki myöntää maksuttomasti tiloja järjestöjen käyttöön, kun niiden toiminta on suunnattu alle 18-vuotiaille. Aikuisille tarkoitettua toimintaa tai pääsymaksullisia tilaisuuksia järjestettäessä järjestöiltä peritään tiloista vuokraa. Liikunnan, kulttuuriin ja nuorisotoimen toimialat antoivat järjestöille tilatukea 3000 euron arvosta. Myös perusturva tarjoaa tiloja järjestöjen käyttöön.

HANKO (asukkaita 8 500)	Perusturva	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Yhteensä
Yleisavustus			17,500	9,000			26,500
Järjestöavustus							
Kohdeavustus			5,500	10,000			15,500
Kunta toiminnan osarahoittajana							
Henkilöresurssi			5,000				5,000
Tukipalvelut			335	165			500
Muu							
Yhteensä			28,335	19,165			47,500
Kaikki avustukset yhteensä							47,500

Taulukko 4. Hangon kaupungin järjestöavustukset toimialoittain ja avustustyypeittäin eriteltynä.

Hangossa sivistystoimi myöntää liikunta-avustukset (25 165 euroa) ja nuorisojärjestöjen avustukset (3170 euroa). Perusturva ei myönnä järjestöavustuksia.

Helsinki

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Helsinki haluaa strategiassaan olla mahdollistaja ja alusta, jolla kaupunkilaiset ja samalla myös järjestöt voivat helposti toimia. Kaupungin osallisuus- ja vuorovaikutusmalli korostaa muun muassa yksilöiden ja yhteisöjen osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntämistä yhteisen kaupungin kehittämisessä.

Helsingissä ei ole nimettyä yhdyshenkilöä järjestöyhteistyöhön, vaan jokainen toimiala on tehnyt itsenäisesti järjestöyhteistyötä. Tosin uuden toimialajaon tultua voimaan järjestöyhteis-

työtä on yhtenäistetty toimialojen sisällä esimerkiksi monikulttuurisuustyön ja tilapolitiikan osalta. Järjestöavustusten myöntäminen on kuitenkin koordinoitu kaupunkitasolla.

Lisäksi Helsingissä toimii eri alueilla seitsemän stadiluotsia, joiden tehtävänä on kasvattaa kaupunkilaisten osallisuutta. Osana tätä työtä stadiluotsit ovat tiiviisti yhteydessä oman alueensa järjestöihin ja yhdistyksiin.

Järjestöt osallistuvat erilaisiin palvelujen ja päätösten valmistelun vuorovaikutusprosesseihin ja ne ovat mukana kuntalain mukaisissa vaikuttajatoimielimissä.

Helsingissä on useita erilaisia ohjelmia, projekteja ja työryhmiä, joissa järjestöjä on mukana asiantuntijoina ja kokemustiedon välittäjinä. Osa näistä ohjelmista on lähtöisin järjestöjen omasta aloitteesta. Osa tämän toiminnan kautta muodostuneista verkostoista on koottu yhteen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen verkostoksi, eli hyte-verkostoksi. Helsingissä hyte-työlle hyväksyttiin toukokuussa 2018 kaupunginhallituksen päätöksellä uusi johtamisen ja koordinaation malli. Uudessa mallissa nimitetään hyte-koordinaattori, joka tulee olemaan järjestöille tärkeä kontaktihenkilö.

Ohjelmatyön lisäksi Helsingissä tehdään paljon muutakin järjestöyhteistyötä. Yleinen yhteistyön muoto ovat yhdessä järjestöjen kanssa järjestetyt tapahtumat. Myös harrastustoimintaa järjestetään runsaasti kaupungin ja järjestöjen yhteistyönä. Esimerkiksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla suuri osa järjestöjen kanssa tehtävästä yhteistyöstä liittyy koululaisten ilta-päivätoiminnan järjestämiseen, koululaisten harrastetoimintaan ja loma-aikojen yhteistyöhön.

Keskeisten kumppanien kanssa kaupungissa on järjestetty säännöllisesti tapaamisia ja seminaareja. Lisäksi toteutetaan useita avustuksiin, kaupungin avustuspolitiikkaan ja kaupunkilaisten aktiivisuuteen liittyviä infotilaisuuksia. Kaupunki myös tiedottaa säännöllisesti järjestöille tarjolla olevista palveluista ja järjestää koulutusta.

Osana järjestöyhteistyötä Helsingin kaupunki on arvioinut yhdessä avustusten saavien järjestöjen kanssa avustusten vaikuttavuutta. Keinoina ovat olleet esimerkiksi kyselyt sekä nuoriso-palvelujen puolella järjestöarviointi.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Helsingin uusi hyte-johtamisen ja koordinaation malli perustuu kaupungin uuteen strategiaan. Se liittyy myös valmisteltavaan maakunta- ja sote-uudistukseen. Uudessa johtamis- ja koordinaatiomallissa on samansuuntaisia elementtejä kuin muissa pääkaupunkiseudun kaupungeissa. Tämä helpottaa kuntien välistä yhteistyötä hyte-asioissa. Laaja-alainen hyte-ajattelu ohjaa kumppanuuteen järjestöjen kanssa.

Helsingissä on viime vuosina tehty lukuisia järjestöavustuksia koskevia muutoksia. Esimerkiksi sosiaali- ja terveyslautakunta otti vuonna 2014 käyttöön muokatut avustuskriteerit, minkä seurauksena avustettavan toiminnan jakoperusteet tarkentuivat. Samoin kaupungin sisällä on selkeytetty avustusta myöntävien tahojen työnjakoa. Nähtävissä on, että maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeen tämän tyyppisiä muutoksia tehdään lisää. Tuleva muutos luo tarpeen tarkastella avustusehtoja ja selkeyttää entisestään rajaa avustettavan toiminnan ja hankintojen välillä.

Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 todetaan järjestöjen roolista näin: ”Helsinki huolehtii kaupunkilaisille tärkeiden järjestöjen matalan kynnyksen sosiaali- ja terveystalvelujen toimintaedellytyksistä sote-uudistuksessa”. Vielä ei tiedetä tuleeko maakunta avustamaan sote-alan järjestöjä vai jääkö niiden avustaminen myös Helsingin kaupungille. Oletettavaa on, että avustettavista sote-järjestöistä moni siirtyisi esimerkiksi nuorisotalvelujen tai liikunnan avustusten piiriin. Toiveena ja tarkoituksena on, että sote-järjestöt olisivat tulevaisuudessa mukana Helsingin kaupungin hankkeissa ja ohjelmissa. Samoin järjestöjä halutaan konsultoida niiden asiantuntijuuteen liittyvissä kysymyksissä. Yhteistyötaho on tulevaisuudessa kaupungin organisaatiossa kuitenkin joku muu kuin sote-toimiala, sillä sitä ei uudistuksen jälkeen kaupungissa enää ole.

Muuten maakunta- ja sote-uudistuksen ei odoteta tuovan suuria muutoksia järjestöjen avustuksiin. Esimerkiksi nuorisotalvelujen avustukset ovat viime vuosina joko nousseet tai pysyneet ennallaan. Kehityksen oletetaan jatkuvan samoin myös tulevaisuudessa. Iltapäivätoiminnan avustukset ovat kasvaneet lähes vuosittain johtuen asiakasmäärän kasvusta. Samoin tilatarpeet ovat kasvavat ja tässä kiinnitetään huomiota myös alueelliseen tasapainoon kaupungin sisällä.

Helsingissä on eri alueilla tehty stadiluotsien johdolla osallistuvaa budjetointia. Osallistuvassa budjetoinnissa kaupunkilaiset pääsevät vuosittain päättämään, mihin noin 4,4 miljoonan euron suuruinen summa käytetään. Vaikka osallistuvan budjetoinnin kautta ei avusteta järjestöjä, antaa se järjestöille uuden väylän pyrkiä vaikuttamaan kaupungin toimintaan ja rahankäyttöön.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Helsingin laajana hyvinvointikertomuksena on tähän saakka toiminut valtuustokausittain tuotettu Helsingin Tila ja kehitys -julkaisu sekä palveluja ja toimintoja kuvaava toimintaympäristöraportti. Näitä julkaisua sekä muita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvää raportointia kehitetään jatkuvasti. Tavoitteena on tuottaa myös vuosittainen HYTE-raportti, joka kuvaa Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen konkreettisia toimenpiteitä. Ensimmäinen HYTE-raportti valmistunee vuonna 2019.

Helsingissä aloitetaan myös hyvinvointisuunnitelmien teko. Hyvinvointisuunnitelmien laadinnassa ovat mukana omina osiinaan lakisääteiset hyvinvointisuunnitelmat (Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä Stadin ikäohjelma) sekä hyte-verkostossa toimivat ohjelmat, kuten esimerkiksi vuosina 2015-2020 käynnissä oleva Sutjakka Stadi -toimenpideohjelma.

Tiedot hyvinvointikertomukseen tuottaa kaupunkitutkimusyksikkö. Se myös kokoaa julkaisun, jonka nimi tulee todennäköisesti edelleen olemaan Helsingin tila ja kehitys. Järjestöt eivät siis suoranaisesti tuota tietoa hyvinvointikertomukseen. Tavoitteena on, että vammais- ja vanhusneuvostot ja nuorisovaltuusto ovat mukana hyvinvointisuunnitelmien tekemisessä. Lisäksi hyte-verkostossa on paljon järjestöjä asiantuntijoina ja sen toiminnan kautta järjestöt tuovat esiin tietoa ja kokemuksia kaupunkilaisten hyvinvoinnista sekä ehdotuksia toimenpiteiksi.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Helsinki jakaa avustuksia järjestöille ja kansalaistoimintaan yhdenmukaisen hakuprosessin kautta. Avustuksia myöntävät kaupungin eri toimialoilla kasvatus- ja koulutuslautakunta,

kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto, pelastuslautakunta, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kulttuuri-, liikunta- ja nuorisajaostot ja sosiaali- ja terveyslautakunta. Kaupunginkanslian elinkeino-osasto myöntää järjestöille avustuksia kotouttamistoimintaan ja työllisyysavustusta toimintaan, joka edistää työttömien helsinkiläisten työllistymismahdollisuuksia. Lisäksi kaupunginhallitus myöntää avustuksia asukasosallisuuteen sekä sellaisille järjestöille, joiden toiminta ei kuulu minkään lautakunnan toimialaan.

Kaupunki edistää järjestöjen toimintaedellytyksiä tarjoamalla tiloja niiden toimintaan. Helsinkiläiset yhdistykset voivat saada jopa täysin maksutta käyttöönsä erilaisia toimitiloja, leiripaikkoja ja koulutus- ja kurssitiloja. Toimintaa tukevat myös esimerkiksi monistuspalvelu ja välinelainaus.

Helsingissä kaikki sosiaali- ja terveyslautakunnan avustuksen saajat ovat sote-järjestöjä. Lisäksi esimerkiksi nuorisopuolen jakamien avustusten saajista noin 5 prosenttia on sote-järjestöjä. Arvioita siitä, kuinka suuri osuus kaikista Helsingin myöntämistä avustuksista menee sote-järjestöille, ei kuitenkaan tässä voida esittää.

HELSINKI (asukkaita 643 000)	Sosiaali ja terveys	Liikunta	Kasvatus ja koulutus	Kulttuuri	Nuoriso	Muu, mm. kaupungin- hallitus	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä	6,600,000	6,619,000	5,500,000	17,000,000	2,665,000	31,616,000	70,000,000

Taulukko 5. Helsingin kaupungin järjestöavustukset toimialoittain.

Kulttuurin avustukset ovat taide- ja kulttuuriavustuksia, joita myönnetään taide- ja kulttuurilaitoksille ja -yhteisöille, järjestöille, yhdistyksille, työryhmille, taiteilijoille ja asukkaille

Hyvinkää

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Hyvinkäällä tehdään tiivistä yhteistyötä eri alojen järjestöjen kanssa. Järjestöt ovat kaupunkilaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi merkittävä toimija. Esimerkiksi Hyvinkään vanhus- ja vammaisneuvostoissa järjestöjen tietotaidolla ja kokemuksella on suuri merkitys.

Järjestöyhteistyö hajautuu kaupungissa osaksi laajan virkamieskunnan työtä. Varsinaisia järjestöyhteistyötä ohjaavia asiakirjoja tai erikseen nimettyä koordinaattoria ei ole. Haasteena tässä on se, että kaupungilla ei ole keskitetysti tietoa järjestöyhteistyön kokonaiskuvasta. Toisaalta rikkautena nähdään järjestöyhteistyön tekeminen laajasti eri osissa kaupungin organisaatiota. Osa kaupungin järjestöyhteistyötä ovat liikunta- ja kulttuurifoorumit. Liikuntaseurafoorumi on liikuntayhdistysten yhteistyöverkosto, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa kaupungin koolle kutsumana. Kulttuurifoorumi kokoontuu tarpeen mukaan, vähintään kaksi kertaa vuodessa, ja

siihen osallistuvat kaupungin virkamiesten ja kulttuuriyhdistysten lisäksi myös paikalliset kulttuurilaitokset. Näissä foorumeissa kaupunki tiedottaa ajankohtaisista asioista, esittelee uusia hankkeita ja kuulee seurojen ja yhdistysten kuulumisia ja toiveita. Foorumeista saatu palaute on ollut positiivista ja seurat ja yhdistykset kokevat tämän toimintamallin tärkeäksi.

Käytännön järjestöyhteistyöstä Hyvinkäällä käy esimerkiksi toiminta useiden potilasjärjestöjen kanssa. Tämä yhteistyö keskittyy terveystalvaiden tuotantoon ja on luonteeltaan yhteisten tilaisuuksien järjestämistä, esimerkiksi potilasinfoja ja luentoja. Muutenkin kaupunki tarjoaa apua ja tukea erilaisten tapahtumien järjestämiseen. Lisäksi yhdistysten käyttöön lainataan tapahtumatekniikkaa ja muuta kalustoa sekä autetaan tarvittaessa lupa-asioissa. Tapahtumiin liittyvät asiat hoidetaan yhden luukun periaatteilla kaupungin kulttuuripalveluista.

Mielenterveys- ja päihdetyön sekä asunnottomien kanssa toimivien järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö on merkittävässä asemassa kaupungin palvelutuotannossa ja tämä voidaan nähdä strategisena kumppanuutena. Kaupunki ostaa järjestöiltä toimintaa, joka täydentää sen omaa palvelutuotantoa. Tällaisia ovat esimerkiksi mielenterveystyön kriisipalvelut, asunnottomille suunnatut toiminnot sekä ennaltaehkäisevää päihdetyö. Ehkäisevän päihdetyön järjestö tekee myös kaupungille vuosittain nuorten päihde- ja hyvinvointiasioihin liittyvän kyselyn.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Ensimmäisenä Hyvinkäällä maakunta- ja sote-uudistuksen toteutuessa tulee vastaan mahdollinen muutos järjestökentän kanssa toimivien virkamiesten taustaorganisaatiossa. Osa järjestöyhteistyöstä jäänee kuntien toiminnaksi ja osa siirtynee maakuntiin. Osalle järjestöistä saattaa muodostua lisää toiminnan yhdyspintoja, kun yhteistyöstä on keskusteltava kunnan virkamiesten lisäksi myös sote-palvelut järjestävän maakunnan viranomaisten kanssa.

Ehkäisevän päihdetyön, mielenterveyden edistämisen, lähisuhdeväkivaltatyön ja peliriippuvuuksien ehkäisyn arvellaan toimintakentän hajotessa jäävän pahimmillaan kunnan ja maakunnan tehtävien rajapinnalle siten, ettei kukaan halua ottaa vastuuta tästä työstä ja rahoita sitä. Tämä siitä huolimatta, että työn kansanterveydellinen merkitys ja vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin sekä sosiaali- ja terveydenhuollon korjaavan työn kustannuksiin on kiistaton.

Hyvinkäällä pohdittiin myös pienten yhdistysten merkitystä ja järjestökentän erilaisuutta eri kunnissa. Tulevaisuudessa maakuntien on huomioitava palvelutuotannossaan järjestöjen moninaisuus ja niillä on oltava selkeä järjestöyhteistyön toimintatapa ja strategia. Monimuotoinen ja kunnittain vaihteleva järjestökenttä olisi kyettävä huomioimaan kokonaisuutena.

Maakunta- ja sote-uudistus kenties haastaa järjestöt toimimaan aiempaa laajemmin ja näkyvämmiin. Järjestöt eivät voi enää luottaa vanhoihin totuttuihin toimintatapoihin tai yhteistyömuotoihin ja -kanaviin vaan järjestötoimintaa on selkeytettävä ja kehitettävä. Muutos voi olla uhka erityisesti järjestöissä, joissa aktiivisten toimijoiden joukko ei ole suuri ja he ovat jo ikäihmisiä.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Hyvinkäällä kootaan laaja hyvinvointikertomus valtuustokausittain. Hyvinvointikertomukseen on kerätty tietoa esimerkiksi vuosittaisella, nuorten päihde- ja hyvinvointiasioita koskevalla kyselyllä, jonka tekee ehkäisevän päihdetyön järjestö Elämäni Sankari ry.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Jo kartoituksen tekemisen aikaan Hyvinkäällä pääosan avustuksista järjestöille myönsi kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta. Vuodesta 2019 alkaen Hyvinkää on osa Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymää ja avustuksista päättää kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta.

Hyvinkää tukee seurojen ja yhdistysten toimintaa myöntämällä niiden käyttöön joko maksutomia tai edullisia harjoitus- ja muita tiloja.

Maakunta- ja sote-uudistuksen vaikutuksia kaupungin järjestöavustuksiin ei voitu Hyvinkäällä arvioida.

HYVINKÄÄ (asukkaita 47000)	Sosiaali- ja terveys	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä	160,000	91,000	5,400,000	690,000	19,000		6,360,000

Taulukko 6. Hyvinkään kaupungin järjestöavustukset toimialoittain.

Hyvinkäältä avustussummia ei toimitettu vastaamalla kyselylomakkeeseen, vaan tietoa saatiin monessa erässä lukuisten sähköposti- ja puhelinkeskustelujen myötä aina helmikuuhun 2019 saakka. Kysymyksenasettelu on näin voinut olla eri vastaajilla hiukan erilainen, mikä on saattanut vaikuttaa annettuihin vastauksiin.

Inkoo

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Inkoossa kunnan ja järjestöjen välinen kommunikaatio on avointa. Kunnassa on yhdessä tekemisen henki, jolloin kaikki osapuolet kokevat, että yhteisten projektien onnistuminen on tärkeää.

Järjestöjen osaamista hyödynnetään tapahtumien järjestämisessä. Yhdessä järjestöjen kanssa toteutetaan esimerkiksi perheitä aktivoivia liikuntatapahtumia tai metsävaellus, jossa yhdistykset tekevät osan työstä ja kunta rahoittaa markkinoinnin ja oheistarvikkeet. Myös Inkon Päivä -tapahtuma toteutetaan yhdistysten kanssa yhteistyössä. Kaupunki ostaa sen tilaisuuksiin järjestöiltä muun muassa parkkipaikan hoitajien ja torivahtien palveluja. Liikuntajärjestön kanssa kunnalla on sopimus urheilukenttien käytöstä siten, että liikuntaseura tarkistaa kenttien kunnan ja raportoi siitä kunnalle. Kunta puolestaan tarjoaa koulujen liikuntatilat maksutta järjestöjen käyttöön.

Inkoossa kunnan ja järjestöjen välisen yhteistyön koordinoinnista vastaavat kulttuuri- ja kurssisuunnittelija ja erikseen nimetty hyvinvointikoordinaattori. Kunnassa ei ole erillistä järjestöstrategiaa.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Inkoossa ei kerrottu, että sen järjestöyhteistyöhön olisi odotettavissa merkittäviä muutoksia.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Hyvinvointikertomus on Inkoossa käytössä mutta se ei näy kunnan toiminnassa konkreettisesti. Hyvinvointikertomukseen kerätään tieto järjestöjen kanssa yhdessä tehdyistä projekteista sekä järjestöavustusten kokonaismäärä. Yhdistysten toimintaa ei siinä tarkemmin avata. Hyvinvointikertomuksesta toivottaisiin konkreettista työkalua, joka voisi toimia myös seurannan välineenä.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Inkoo avusti 34 järjestöä, joista yksi oli sote-järjestö. Inkoo tarjoaa koulujen liikuntatilat maksutta yhdistysten käyttöön.

Inkoon myöntämät järjestöavustukset ovat pysyneet samalla tasolla viime vuosina. Avustuksia on pyritty nostamaan vuosittain mutta tämä ei ole saanut kannatusta kunnanvaltuustossa ja -hallituksessa.

INKOO (asukkaita 5 500)	Perusturva	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä		16,000		14,000	10,000	20,000	60,000

Taulukko 7. Inkoon järjestöavustukset toimialoittain.

Taulukossa kohdassa ”Muu” esitetty 20 000 euron avustus koskee Inkoon Areenan avustusta.

Järvenpää

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Järvenpään kaupunki tekee laajasti yhteistyötä eri järjestöjen kanssa. Yhteistyö organisoidaan kaupungin kussakin yksikössä ilman nimettyä, koko kaupungin järjestöyhteistyöstä vastaavaa henkilöä. Järvenpäässä järjestöyhteistyölle ei ole luotu strategiaa.

Toimialoista esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluissa yhteistyö järjestöjen kanssa arvioidaan asiakasryhmäkohtaisesti kulloinkin esille tulevan pidemmän aikavälin arvion ja tarpeen mukaan. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on hyödynnetty järjestöjen apua, muun muassa ikääntyneiden palveluissa. Järjestöt tekevät yhteistyötä hoivayksikössä sekä yksittäisten

palvelujen suunnittelussa. Esimerkkinä terveyden edistämisen asiakasprosessit, joiden suunnittelussa on hyödynnetty järjestöjen asiantuntemusta.

Toinen malli yhteistyöhön on maahanmuuttajien kotouttamisen parissa toimiva Tukea ja tekoja -verkosto. Verkosto koostuu Järvenpäässä toimivista yhdistyksistä, järjestöistä, seurakunnista ja kansalaisliikkeistä sekä kaupungin maahanmuuttajapalveluista. Verkoston tavoitteena on kehittää ja järjestää yhteistyössä kotoutumista edistävää toimintaa.

Järjestöyhteistyö liittyy kaikilla toimialoilla kaupungin omiin palveluihin tai asiakasryhmiin. Yhdistysten kanssa on toimittu esimerkiksi erilaisissa ryhmissä, kerhoissa ja koulutuksissa. Lisäksi on ollut teemallisia hankkeita. Järvenpää järjestää myös runsaasti tapahtumia yhdessä yhdistysten kanssa.

Osana yhteistyötä järjestöjen ja yhdistysten kanssa järjestetään yhteistyöfoorumeita ja yhdistystilaisuuksia kaikille järvenpäälaisille yhdistyksille. Lisäksi kaupunki on ylläpitänyt yhdistysrekisteriä.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Järvenpää on mukana 1.1.2019 aloittaneessa Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä. Yhteistyö sosiaali- ja terveysjärjestöjen kanssa tulee pitkälti toteutumaan kuntayhtymän ja järjestöjen välillä. Tärkeää uudessa tilanteessa on, että yhteistyö ja yhdyspinnat kunnan, kuntayhtymän ja järjestöjen välillä toimisivat saumattomasti kuntalaisen hyväksi.

Järvenpään kunnan omien toimialojen ja järjestöjen väliseen yhteistyöhön ei odoteta muutoksia.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Hyvinvointikertomus pohjautuu Järvenpään kaupungin kestävän kasvun ja hyvinvoinnin strategiaan 2014 – 2025. Strategian mukaisesti Järvenpää turvaa perusedellytyksiä asukkaiden hyvälle elämälle, edistää yritysten ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia ja kantaa oman vastuunsa ympäristön hyvinvoinnista yhdessä kumppaneidensa kanssa.

Järvenpäässä on hyväksytty elokuussa 2017 laaja hyvinvointikertomus vuosista 2013-2016 ja kesäkuussa 2018 hyväksyttiin hyvinvointikertomuksen vuosittainen raportti vuodesta 2017. Hyvinvointikertomuksessa käytetään tietolähteenä valtakunnallisia indikaattoreita. Kaupungissa nähdään tarve pohtia, mikä olisi järjestöjen osuus hyvinvointikertomuksen laadinnassa.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Suurimmasta osasta Järvenpään järjestöavustuksista päätti kartoitusta tehtäessä kaupungin sivistys- ja vapaa-aikalautakunta. Kaikista avustusten saajista noin 30 prosenttia oli sote-järjestöjä.

JÄRVENPÄÄ (asukkaita 42 500)	Sosiaali- ja terveys	Liikunta	Sivistys- ja vapaa-aika	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä	45,000		205,000			0	250,000

Taulukko 8. Järvenpään kaupungin järjestöavustukset.

Karkkila

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Karkkilassa kaupunki ostaa järjestöiltä palveluja muun muassa lasten ja nuorten harrastustoimintaan. Järjestöyhteistyötä kaupunki tekee muun muassa kaupungin maahanmuuttokoordinaattorin organisoimassa maahanmuuttajien kotouttamistyössä, jossa järjestöt ovat mukana vapaaehtois pohjalla.

Karkkila kuuluu yhdessä Vihdin kanssa perusturvakuntayhtymä Karviaiseen, joka tekee yhteistyötä järjestöjen kanssa mutta ei jaa järjestöavustuksia. Yhteistyötä tehdään muun muassa vammaisjärjestöjen ja työttömien yhdistysten kanssa. Lisäksi kaupungin sosiaalisen kuntoutuksen yksikkö tekee järjestöyhteistyötä kuntouttavassa työtoiminnassa.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelualueella kulttuurisihteeri ja nuoriso- ja liikuntasihteeri hoitavat oman toimensa ohella järjestöyhteistyötä.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Karkkilassa ei nähty, että sen järjestöyhteistyöhön olisi tulossa merkittäviä muutoksia.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Karkkilan kaupungissa on hyvinvointikertomus käytänteenä. Järjestöiltä ei kerätä tietoa hyvinvointikertomukseen. Järjestöt eivät myöskään osallistu hyvinvointikertomustiedon tuottamiseen.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Karkkilassa avustuksia sai yhteensä 22 yhdistystä, jotka olivat nuoriso-, liikunta-, partio- ja eläkeläisjärjestöjä. Sote-järjestöt eivät ole hakeneet avustuksia viime vuosina, joten niiden osuus avustuksen saajista on 0 prosenttia.

Karkkila tarjoaa tiloja maksuttomasti järjestöjen käyttöön. Tilojen käytön laskennallinen arvo olisi 70 prosentin täyttöasteella 80 000 euroa. Kun täyttöaste on todellisuudessa tätä pienempi, on järjestöjen tilatuen laskennallinen arvo noin 50 000 euroa.

Todennäköisesti kaupungin jakamissa järjestöavustuksissa ei tapahdu muutoksia lähitulevaisuudessa.

KARKKILA (asukkaita 8 900)	Perusturva	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä		12,000			6,000	41,500	59,500

Taulukko 9. Karkkilan kaupungin järjestöavustukset toimialoittain.

Taulukon kohta "Muu" sisältää Karkkilan koripalloseuran 20 000 euron avustuksen, järjestöjen käyttöön lasketun henkilöresurssin (20 000 euroa) sekä toimialoittain erittelemättömän 1000 euron avustuksen.

Kauniainen

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Kauniaisissa sosiaali- ja terveystoimen puolella kaupungin toimijat osallistuvat järjestöjen kanssa erilaisiin yhteisprojekteihin.

Kaupungissa ei ole yhtä henkilöä tai tahoa, joka vastaa järjestöyhteistyöstä. Kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö koordinoi liikunta-, kulttuuri- ja nuorisoseurojen avustus- ja tukitoimintaa. Sosiaali- ja terveystoimessa tulosaluepääälliköt koordinoivat yhteistyötä kukin omalla sektorillaan.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Kauniaisten järjestöyhteistyö sosiaali- ja terveystoimen toimialalla on keskittynyt tulosalueille ja henkilöstölle, jotka siirtyvät maakunta- ja sote-uudistuksessa pois kaupungin organisaatiosta. Uudistuksessa kaupungin nykyiset rakenteet todennäköisesti katoavat. Järjestöyhteistyön ja avustusten koordinoivastuu siirtynee kaupungin yleishallinnon alaisuuteen.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Järjestöjen toiminta mainitaan Kauniaisten kaupungin hyvinvointikertomuksessa, mutta tietoa ei kerätä erityisesti tätä tarkoitusta varten. Alueella toimivat järjestöt eivät itse osallistu hyvinvointikertomuksen laadinnan tai seurannan prosesseihin.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Kauniaisissa kaupunki myöntää järjestöille avustuksia ja tilatukea niin sivistystoimessa kuin sosiaali- ja terveystoimessa. Kaupunki myös ostaa sosiaali- ja terveystoimista palveluita järjestöiltä. Viime vuosina sote-järjestöjen avustusten määrä on kaupungin budjettirajoitteesta johtuen hieman pienentynyt.

KAUNIAINEN (asukkaita 9600)	Sosiaali- ja terveys	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Kaikki avustukset yhteensä
Avustuspääsumma	58,200		109,200				167,400

Taulukko 10. Kauniaisen kaupungin järjestöavustuksen toimialoitain.

Taulukossa olevien avustusten lisäksi kulttuuriyhdistyksiä avustetaan yhteistyösopimusten mukaisesti 594 000 eurolla.

Kerava

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Keravalla järjestöyhteistyö toteutuu muun muassa siten, että järjestöt voivat toimia erilaisissa kaupungin tiloissa. Sairaus- ja potilasjärjestöt voivat esimerkiksi pitää luentoja terveyskeskuksessa. Kaupunki ja järjestöt järjestävät yhteistyössä erilaisia tilaisuuksia, valmennuksia tai esimerkiksi vapaaehtoisten koulutuksia. Keravalla Mannerheimin Lastensuojeluliitto koordinoi Me-talon toimintaa, jonne myös kaupunki tuottaa palveluita ja järjestää tilaisuuksia. Yhteistyötä järjestöjen kanssa suunnitellaan tarpeen mukaisesti. Esimerkiksi vapaaehtoistyötä organisoivan Talkoorenaan ja kaupungin työyksiköiden kanssa järjestetään kuukausittain yhteistyöpalaverreja.

Järjestöt ovat edustettuina erilaisissa kaupungin yhteistyöelimissä, kuten vammais- ja vanhusneuvostoissa sekä liikuntaseurojen neuvottelukunnassa. Yhteistyöelinten tehtävänä on antaa lausuntoja, järjestää tapahtumia sekä kehittää kaupungin toimintaa.

Keravalla ei ole nimettyä järjestöyhteistyöhenkilöä ja jokainen kunnan yksikkö vastaa itse järjestöjen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Kaupungilla ei ole erillistä järjestöstrategiaa, mutta kaupungin strategiassa nostetaan esiin järjestöyhteistyön merkitys. Strategian mukaisesti palvelut tuotetaan yhteistyössä asukkaiden, yritysten ja järjestöjen kanssa.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Keravalla järjestöjen merkittävän tehtävän asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi uskotaan varmasti säilyvän maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeenkin. Merkittävässä roolissa on yhteistyön onnistunut koordinointi. Haasteena on, että vastuut kuntien ja maakunnan välillä eivät ole vielä selvät ja niiden rajapinnoilla toimii järjestöjä. Kuka tekee kenenkin kanssa yhteistyötä ja miten vältetään päällekkäinen työ?

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Järjestöjen toiminnasta ei kerätä laajasti tietoa Keravan hyvinvointikertomusta varten. Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmässä järjestöillä on mahdollisuus kommentointivaiheessa lisätä toimintaansa kuvaavia tietoja kertomukseen. Ryhmään kuuluvilla järjestöillä tulee myös olemaan mahdollisuus päästä seuraamaan ja arvioimaan hyvinvointikertomuksen toteutumista. Hyvinvointikertomus toimii ns. kattona muille tarkemmille ohjelmapapereille ja suunnitelmille, kuten vanhuspoliittiselle ohjelmalle ja vammaispoliittiselle ohjelmalle. Vanhuspoliittisessa ohjelmassa on kuvattu eläkeläisjärjestöjen toimintaa Keravalla.

Järjestöt tuottavat tietoa hyvinvointikertomukseen toimielinten kautta. Myös kaupungin ja järjestöjen yhteistyöpalaverissa käydään läpi kertomuksessa hyödynnettävää tietoa esimerkiksi järjestötyön vaikuttavuudesta. Kuvaus järjestöjen toiminnasta on osana hyvinvointikertomuksen nykytilakuvausta tai se on linkitetty siihen tietyn ohjelmapaperin kautta.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Keravalla järjestöavustuksia myönnetään sekä järjestö- että kohdeavustuksina. Vuonna 2017 kaupunki myönsi avustuksia 80 järjestölle, joista 25 prosenttia on sote-järjestöjä. Kerava tukee järjestöjä myös antamalla tiloja niiden käyttöön.

Keravalla järjestöjen avustukset ovat pysyneet suunnilleen samalla tasolla viime vuosina.

KERAVA (asukkaita 36000)	Sosiaali- ja terveys	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Yleis- avustus	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä		83,000		130,000	10,000	108,000	331,000

Taulukko 11. Keravan kaupungin järjestöavustukset toimialoittain.

Kirkkonummi

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Kirkkonummella yhteistyötä kunnan ja järjestöjen välillä tehdään laaja-alaisesti eri toimialoilla esimerkiksi maahanmuuttajatyössä, sosiaalitoimessa ja kuntalaisten työllistämisessä. Kunnassa toimii Selvästi Terveempi Elämä -yhteistyöryhmä, joka kokoaa yhteen julkiset, kolmannen ja yksityisen sektorin toimijat päihde-, mielenterveys ja työllistämissektorilta. Yhteistyöryhmän tavoite on kehittää palveluita ja tiedonkulkua eri toimijoiden välillä, ylläpitää monitoimijamallia, kehittää toimintoja ja järjestää tapahtumia yhdessä.

Vapaa-aikapalveluissa tehtävää järjestöyhteistyötä on yhteistyö tapahtumien toteutuksessa, yhteinen tiedottaminen tapahtumista ja toiminnoista sekä muun muassa paikallishistoriallisen aineiston keruu. Ympäristönsuojelussa järjestöyhteistyönä toteutetaan vesienkunnostushankkeita sekä ympäristönsuojelua tukevia tilaisuuksia.

Kirkkonummen kunnassa ei ole erikseen nimettyä yksittäistä tahoa tai henkilöä kunnan ja järjestöjen yhteistyöhön. Järjestöyhteistyö on organisoitu toimialoittain.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Sosiaali- ja terveystalouden järjestämismvastuun siirtyessä kunnalta maakunnalle, Kirkkonummen kunnalle jää edelleen laaja tehtäväkenttä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kunta voi maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeenkin tukea järjestöjä ja tehdä niiden kanssa yhteistyötä. Sopimuspalokuntien kanssa tehtävään yhteistyöhön uudistus tuo muutoksia palo- ja pelastuspalveluiden järjestämismvastuun ja pelastustoiminnan rahoituksen siirtyessä maakunnalle.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Kirkkonummella ei kerätä järjestöjen toiminnasta tietoa kunnan hyvinvointikertomukseen.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Kirkkonummen kunta antaa avustuksia noin 150 järjestölle. Kunnan toimialoista perusturva myöntää avustuksia 31 sote-järjestölle. Liikunta- ja nuorisopalveluiden avustusten saajista 14,5 prosenttia on sote-järjestöjä.

Kuntatekniikan toimiala jakaa talkooavustukset ja ympäristöavustukset asukasyhdistyksille, nuorisoseuroille, kalastuskunnille yms. Avustusta myönnetään myös VPK-rakennusten peruskorjauksia varten. Kunta tukee järjestöjä myös tieavustuksin.

Toimitila-avustukset ovat tärkeä osa Kirkkonummen tukea järjestöille, sillä kunta tarjoaa paljon tiloja järjestöille täysin maksutta. Vuonna 2017 tila-avustukset järjestöille olivat 573 000 euroa. Lisäksi kunta ostaa palveluita järjestöiltä.

Kirkkonummella järjestöjen avustuksissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia vuosien 2014 ja 2018 välillä. Liikuntajärjestöjen avustukset ovat vähentyneet 8 590 euroa ja nuorisojärjestöjen 22 500 euroa. Ruotsinkielinen aamu- ja iltapäivätoiminta on siirtynyt suurimmaksi osaksi kunnan omaksi toiminnaksi. Perusturvalautakunnan yleisavustuksiin on varattu vuodelle 2019 edellisvuotista 10 000 euroa suurempi summa.

KIRKKONUMMI (asukkaita 39 000)	Perusturva	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu: mm. kunnan hallitus	Yhteensä
Yleisavustus	30,000	144,000	53,000	116,000	28,000	25,000	396,000
Järjestöavustus							
Kohdeavustus						122,000	122,000
Kunta toiminnan osarahoittajana							
Henkilöresurssi							
Tukipalvelut							
Muu							
Yhteensä	30,000	144,000	53,000	116,000	28,000	147,000	518,000
Kaikki avustukset yhteensä							518,000

Taulukko 12. Kirkkonummen kunnan järjestöavustukset toimialoittain ja avustustyypeittäin eriteltynä.

Taulukossa esitetyt avustussummat ovat vuoden 2019 taloussarviosta.

Lapinjärvi

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Lapinjärven kunta tekee yhteistyötä pääasiassa erilaisten yhdistysten ja seurojen kanssa. Sote-järjestöihin liittyvä yhteistyö kanavoituu Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) -hankkeen kautta. Kunta järjestää yhdistysfoorumin kerran vuodessa ja liikuntapajoja on kahdesta kolmeen kertaa vuodessa. Yhteistyö järjestöjen kanssa tukee kunnan palveluita. Kunta myös osallistuu useiden tapahtumien järjestämiseen koordinoijana.

Sivistystoimenjohtaja on Lapinjärven nimetty järjestöyhdyshenkilö, jonka tehtävänkuvaan kuuluu järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Maakunta- ja sote-uudistus ei todennäköisesti tuo muutoksia Lapinjärven järjestöyhteistyöhön, vaan kunta jatkaa monenkeskistä yhdyspintatyötä eri toimijoiden kanssa.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Lapinjärvellä on käytössä hyvinvointikertomus ja se laaditaan yhdessä Loviisan kaupungin kanssa. Hyvinvointikertomukseen kerätään tietoa järjestötoiminnasta myös suoraan järjestöiltä.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Lapinjärvellä järjestöavustuksia myöntävät sivistyslautakunta ja kunnan johtoryhmä. Kunta tarjoaa maksutta tilat Lapinjärven kulttuuriyhdistykselle rahoittamalla koko kylän työhuoneen toimintaa kirjaston, nuorisotilan ja kaikille kuntalaisille avoimen tilan, Kammarin yhteydessä.

Avustuksia sai yhteensä 22 järjestöä, joista neljä eli 18 prosenttia on sote-järjestöjä. Lisäksi kunnan henkilöresursseja käytetään esimerkiksi tapahtumien koordinointiin.

Lapinjärven järjestöavustuksissa ei ole tapahtunut muutoksia, vaan tuet ja avustuskohteet ovat pysyneet viime vuosina suurin piirtein samoina.

LAPINJÄRVI (asukkaita 2 700)	Perusturva	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä	1,600	5,400			8,400	6,000	21,400

Taulukko 13. Lapinjärven kunnan järjestöavustukset toimialoittain.

Kulttuuriavustukset sisältyvät nuorisoavustuksiin. Taluukon kohdassa "Muu" ovat kotiseutu- ja museoavustukset, veteraaneille ja kyläyhteisöille yms. myönnetty avustukset. Kunta antaa henkilöresursseja tapahtumien yms. koordinointiin. Tämä ei näy taulukossa.

Lohja

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Lohjan kaupungin järjestöyhteistyö on aktiivista ja yhdistykset järjestävät kaupungissa monenlaista toimintaa. Kaupungin ja yhdistysten yhteistyönä kehitetään parhaillaan yhdistysohjelmaa, jonka tarkoitus on selkiyttää kaupungin ja yhdistysten yhteistyötä ja toimintaperiaatteita sekä edistää kuntalaisten hyvinvointia, elinvoimaa ja osallisuutta. Yhdistysohjelmassa tarkastellaan aihepiireittäin yhteistyön rakentumiseen liittyviä toimintatapoja ja resursseja, odotuksia, mahdollisuuksia ja esteitä. Yhdistysohjelma pyritään viemään mukaan poliittiseen päätöksentekoon.

Järjestöyhteistyö kuuluu osittain yksittäisen kaupungin työntekijän työnkuvaan ja hänen työpanoksensa näkyy muun muassa kaupungin ja järjestöjen yhteisten tapahtumien suunnittelussa. Kaupungin virkamies on myös mukana kaupungin edustajana Lohjan yhdistysten yhdistys Apuomenan Kansalaiskeskuksen ohjausryhmässä, joka valmistelee edellä mainittua Lohjan yhdistysohjelmaa. Lisäksi järjestöyhteistyötä tehdään neuvostoissa ja neuvottelukunnissa sekä kaupungin aluetoimikunnissa.

Lohjalla on käytössä lähidemokratiamalli, jonka tavoitteena on lisätä ja monipuolistaa asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia kaupungin päätöksentekoon ja palveluiden kehittämiseen. Mallin yhtenä tarkoituksena on myös edistää yhdistystoimintaa ja yhdistysten toimeliaisuutta.

Lohjan kaupungilla ei ole erityistä järjestöyhteistyöstä vastaavaa henkilöä. Sen eri toimialat solmivat suoraan yhteistyösopimuksia yhdistysten ja järjestöjen kanssa ja muun muassa ohjaavat asukkaita näiden toimintaan. Kaupungin liikuntakeskuksella ja kulttuuritoimella on vakiintunut yhteistyö liikunnan ja kulttuuritapahtumien järjestämisessä yhdistysten kanssa.

Lohjalla ei ole myöskään järjestöstrategiaa mutta sen kaupunkistrategiaan sisältyy yhteisöllisyyden lisääminen, jonka toimenpiteitä tuodaan käytännössä esille yhdistysohjelman kautta.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Maakunta- ja sote-uudistuksen toteutuessa järjestöille tulee entistä tärkeämmäksi selkiyttää mahdollista palvelutuotantoaan sekä kaupungin kanssa tehtävää yhteistyötä. Lohjalla järjestöjen kiinnikkeistä kaupunkiorganisaatioon halutaan pitää huolta tulevaisuudessakin.

Lohjalla aiotaan kiinnittää huomiota järjestöavustusten hakuprosessin läpinäkyvyyteen ja yhdenmukaisuuteen. Järjestöavustusten hakukäytäntöä ollaan selkeyttämässä ja uudistamassa yhdistysohjelmatyön tuloksena. Uusiessaan sopimuskäytäntöään vuonna 2014, kaupunki irtisanoi kaikki kumppanuussopimuksensa järjestöjen kanssa. Nyt Lohjan ja järjestöjen väliset kumppanuussopimukset ovat vakaalla pohjalla.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Lohjan hyvinvointikertomus on juuri päivitetty mutta se ei ole tällä hetkellä aktiivisesti johtamisen välineenä. Hyvinvointikertomusta on tarkoitus käyttää tiedolla johtamisessa. Hyvinvointikertomuksessa ei ole erityisesti järjestöiltä kerättyä tietoa.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Lohjan avustustiedot koskevat vuodelle 2018 myönnettyjä avustuksia ja 494 200 euron avustussumma on suuntaa antava. Avustustilajeina ovat yleisavustus, kohdeavustus, investointiavustus, ostopalvelu- ja kumppanuussopimus, henkilöresurssi, tilat sekä tukipalvelut. Pääosin avustukset voidaan laskea kuuluviksi yleisavustuksen ja kohdeavustuksen piiriin.

Kaupunki tarjoaa osan tiloistaan maksutta yhdistyksille (varhaiskasvatuksen, koulujen ja sivukirjastojen tilat sekä tilat nuorisjärjestöille), osasta peritään maksu (liikuntatilat) ja osa tiloista tarjotaan edullisesti yhdistysten käyttöön.

Avustusta saaneita järjestöjä oli 145, joista sote-järjestöjä oli 42 eli 29 prosenttia. Sote-järjestöt saivat hyvinvointitoimialan myöntämiä avustuksia noin 27 400 euroa. Lisäksi toimiala antoi 37 000 euroa Sosiaalipedagogisen säätiön kulttuuripajatoimintaan sekä 36 000 euroa vuokra-avustusta mielenterveystyötä tekevän Lohjan Klubitalon toimintaan. Lohjalla järjestöavustusten myöntämistä on tiukennettu.

LOHJA (asukkaita 46 800)	Hyvinvointi	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä	100,400	150,000		210,000	33,800		494,200

Taulukko 14. Lohjan järjestöavustukset toimialoittain.

Kulttuuriavustukset sisältävät kulttuurijärjestöjen avustukset sekä taiteen perusopetuksen tuen 150 000 euroa. Liikunta-avustuksen jakaa Liikuntakeskus ja se jakautuu seuraavasti: seurojen investointiavustus (15 000 euroa), vuokra-avustus (75 000 euroa) ja kohdeavustus (60 000 euroa).

Loviisa

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Loviisassa järjestötoiminta on jaettu toimialojen kesken, eikä niiden välillä yhteistyötä juurikaan ole. Kaupungilla on hyvinvointikoordinaattori, mutta ei nimettyä järjestökoordinaattoria.

Kaupunki järjestää yhteistyössä sote-järjestöjen kanssa muun muassa terveysluentoja. Suunnitteilla on perustaa terveyskeskuksen tiloihin ns. vertaistuen nurkka, jotta potilastoiminta ja sote-järjestöt tulevat kaupunkilaisille tutuksi ja järjestöt saisivat lisää jäseniä. Loviisan Järjestöt ry:n hallinnoiman Kumppanuustalo Kulman aloittaessa toimintansa, kaikille yhdistyksille annettiin mahdollisuus olla toteuttamassa ja kehittämässä yhteistoimintaa, mutta vain sote-järjestöt ovat profiloituneet vakituisiksi Kulman käyttäjiksi.

Loviisassa tehtiin vuonna 2016 liikuntapolitiinen ohjelma, jonka kaupunginvaltuusto palautti uudelleen valmisteltavaksi. Uutta ohjelmaa ei ole vielä julkistettu. Loviisassa ei ole järjestöstrategiaa.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Haastatellun virkamiehen mukaan Loviisassa on pieniä, sitkeitä sote- yhdistyksiä, jotka juuri ja juuri pystyvät toimimaan jäsentensä ikääntyessä. Yhdistysten toimintaan on vaikea saada uusia jäseniä. Nykytrendin mukaan toimintaan ei haluta sitoutua vuosikausiksi, koska usein yhdistyksen toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi vaativat vuosien hallitusvastuun yhdistyksessä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jäädessä maakunta- ja sote-uudistuksessa kuntiin, Loviisassa nähdään tärkeänä paikallinen yhteistyö. Loviisassa on vain yksi palveluita tuottava järjestö, Itä-Uudenmaan sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry. Yhdistys vastaa kaupungin tukemana Loviisan Klubitalon toiminnasta.

Pienessä kunnassa pidetään vaarana, että pieniä yhdistyksiä sulautetaan yhteen toisten paikallisyhdistysten kanssa. Tällöin niiden toiminta väistämättä keskittyy suuremmalle paikkakunnalle, Loviisan tapauksessa Porvooseen ja Kotkaan.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Hyvinvointikertomus on ollut Loviisassa käytänteenä vuodesta 2013 ja kertomukset ovat luettavissa kaupungin verkkosivuilla. Loviisa tekee hyvinvointikertomuksensa ja -suunnitelmansa yhdessä Lapinjärven kunnan kanssa ja tuorein niistä on ”Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan hyvinvointisuunnitelma 2017-2020”. Hyvinvointisuunnitelma pohjautuu kuntastrategiaan ja sen painotuksista riippuu paljon se, mitä asioita siinä raportoidaan.

Kaupungin hyvinvointityöryhmässä on jäsenenä Loviisan Järjestöt ry:n toiminnanjohtaja, joka tuo järjestötietoa hyvinvointikertomusta varten. Kaupungin muun järjestöyhteistyön raportoinnista vastaa esimerkiksi kulttuuri- ja vapaa-aikatoiminnan päällikkö. Järjestötietoa kerätään muun muassa laskemalla järjestötoiminnan käyntikertoja ja osallistujamääriä ja hyödyntämällä osallistujalautetta. Järjestöt osallistuvat hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman sisällön tuottoon, toteutukseen, seurantaan ja arviointiin.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Loviisa tuki vuonna 2017 noin 300 järjestöä työllisyysjärjestöt ja tiekunnat mukaan luettuina. Näiden järjestöjen lisäksi Loviisassa on paljon kuntalaisten hyvinvointia edistäviä, esimerkiksi lahjoitusvaroin toimivia yhdistyksiä, jotka eivät saa avustuksia kaupungilta. Sote-järjestöt eivät saa kaupungilta varsinaista toiminta-avustusta vaan kaupunki maksaa Loviisan Järjestöt ry:n hallinnoiman ja varsinkin sote-järjestöjen käyttämän kumppanuustalo Kulman vuokran.

Järjestötukia myöntävät kaupungin terveystoimi (Klubitalo, kumppanuustalo Kulma), vapaa-aika- ja sivistystoimi (kulttuuri, urheiluseurojen rahallinen avustaminen) ja keskushallinto (urheilujoukkueiden sponsorointi). Kulttuuripuolen avustukset menevät kulttuurilautakunnan päätösten kautta. Kulttuuria tuetetaan myös omana toimintana, mutta myös esim. kulttuuritilana toimivan Almin talon näyttelyt saavat joskus rahallista tukea. Lisäksi kaupunki tukee urheiluseuroja jakamalla niille muun muassa salivuoroja eri puolilla kaupunkia.

LOVIISA (asukkaita 15 000)	Perusturva	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä	15,600		190,000			1,404,000	1,609,600

Taulukko 15. Loviisan kaupungin järjestöavustukset toimialoittain.

Sivistyksen alle kirjattu tuki pitää sisällään myös kulttuurituen. Työllistymiseen (1 400 000 euroa) ja ympäristönsuojeluun (4000 euroa) annetut tuet on kirjattu kohtaan Muu. Taulukosta puuttuvat hallinto- ja demokratiapalvelut (esim. markkinointi, kehittämistoimi ja tiejaosto), joiden arvo on noin 245 000 euroa.

Myrskylä

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Suurin osa Myrskylässä järjestettävistä tapahtumista tehdään yhdessä yhdistysten kanssa. Tapahtumat suunnitellaan yhteistyönä ja jokainen mukana oleva taho pääsee vaikuttamaan tapahtumien kulkuun. Yhdistysiltoja pidetään säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa.

Järjestöyhteistyöstä vastaa kunnan vapaa-aikatoimi yhdyshenkilönään vapaa-aikakoordinaattori.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Maakunta- ja sote-uudistuksesta ja sen tuomista muutoksista on Myrskylässä keskusteltu vain hieman. Kunnassa epäillään uudistuksen toteutumista, joten kunnassa ei olla kiirehditty tekemään muutoksia järjestöyhteistyöhön. Yleisesti ottaen kunnassa toivotaan, että yhdistykset ottavat enemmän vastuuta toiminnastaan.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Hyvinvointikertomus on Myrskylässä käytänteenä, mutta järjestötietoa ei siihen erikseen kerätä.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Myrskylän yhdistyksille jakamista avustuksista päättää sivistyslautakunta. Avustettavista järjestöistä 60 prosenttia on sote-järjestöjä. Kunta tukee järjestöjä myös antamalla niiden käyttöön tiloja 500 euron arvosta.

MYRSKYLÄ (asukkaita 2000)	Kaikki avustukset yhteensä
Yleisavustus	8,000
Järjestöavustus	
Kohdeavustus	1,000
Kunta toiminnan osarahoittajana	
Henkilöresurssi	
Tukipalvelut	
Muu	
Kaikki avustukset yhteensä	9,000

Taulukko 16. Myrskylän kunnan järjestöavustukset avustustyypeittäin.

Mäntsälä

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Mäntsälän kunta järjestää yhteistyössä järjestöjen kanssa kulttuuritapahtumia ja erilaisia terveysaiheisia tapahtumia kuten luentoja. Sote-järjestöjen kanssa yhteistyötä tehdään myös kunnan ja järjestöjen palveluista tiedottamisessa. Lisäksi kunta antaa sote-järjestöille asiantuntija-apua.

Vuosina 2008-2009 toteutetun Kuka vaikuttaa – Kumppanuudesta hyvinvointia Keski-Uudella maalla -hankeen lopputuloksena kuntaan perustettiin Mäntsälän Vapaaehtoistyön Tukiyhdistys ry. Yhdistys järjestää SPR:n kanssa tukihenkilötoimintaa, jonka kuukausittaisissa vapaaehtoisten tapaamisissa on mukana kunnan kaksi vanhustyön sosiaalityöntekijää työnhajaajina.

Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto ry:n vuonna 2017 aloitettu Kumppanuudella soteen ja kuntiin -hanke on puolestaan edistänyt Mäntsälän yhdistysten, kunnan ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän välistä yhteistyötä tiedottamalla ja järjestämällä erilaisia tapahtumia ja koulutuksia kuten järjestötreffit ja Yhdistyksen sote-aakkoset -koulutus.

Mäntsälän kunnassa ei ole nimetty erikseen järjestöyhdyshenkilöä. Kunnan järjestöjen välisen yhteistyön koordinointi sisältyy hyvinvointikoordinaattorin tehtävään.

Mäntsälässä kunnan strategian yhdeksi tavoitteeksi asetettiin yhdistyksille suunnattujen avustusten kehittäminen, tiedotuksen tehostaminen ja kunnan järjestämien kokoontumistilojen maksuton käyttö järjestöille. Strategiaa ei ole arvioitu eikä päivitetty. Myöskään strategiassa esitettyä kunnan ja järjestöjen välille laadittavaa yhteistoimintasopimusta ei ole tehty kirjallisena. Mäntsälässä ei siis ole erillistä ajan tasalla olevaa järjestöstrategiaa.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Kunnassa arvioidaan, että maakunta- ja sote-uudistuksessa järjestöjen kuntalaisten hyvinvointia edistävä osaaminen ja asiantuntemus sekä niiden palvelut tulevat yhä tärkeämmäksi, maakunnan ja kuntien palvelurakenteita täydentäväksi osaksi. Tässä on tärkeää toiminnan hyvä koordinointi. Mäntsälään tulisi myös tehdä oma järjestöstrategia.

Kyselyyn vastanneen virkamiehen mukaan Mäntsälässä kuntalaiset pääsevät osallistumaan sote-uudistukseen liittyvään päätöksentekoon ja kehittämistyöhön, ja tätä pidetään tärkeänä.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Mäntsälässä on tehty ensimmäinen laaja hyvinvointikertomus vuosilta 2009-2012 ja toinen vuosilta 2013-2017. Hyvinvointisuunnitelma on tehty vuosille 2018-2021. Välivuosien pienempiä hyvinvointikertomuksia ei ole tähän mennessä tehty. Hyvinvointikertomusten juurruttaminen käytännön työkaluksi on meneillään. Samoin kunnan yksikkökohtaisten hyvinvoinnin edistämisen tavoitteiden ja niiden indikaattoreiden määrittely.

Mäntsälä alkaa kerätä järjestötietoa ja sen seuraavassa hyvinvointikertomuksessa näkyy ensimmäisen kerran järjestöjen osuus hyvinvoinnin edistämisessä. Tavoitteena on, että järjestöt osallistuvat koko hyvinvointikertomusprosessiin.

Järjestötiedon kerääminen tapahtuu sähköisellä alustalla. Järjestöt määrittelevät tekemänsä kuntalaisten hyvinvointia edistävän työn ja mittarit toiminnalleen. Tieto kerätään yhteen kunnan eri toimialojen hyvinvointia edistävää työtä kuvaavan tiedon kanssa. Mäntsälä pyrkii siihen, että päällekkäistä toimintaa ei ole, vaan kunnan ja järjestöjen toiminta täydentävät toisiaan. Järjestöjen tekemä hyvinvointia edistävä työ tulee hyvinvointikertomuksessa samalla tavalla näkyväksi kuin kunnan tekemä työ. Näin kuntalaiset näkevät, mitä kunnassa ollaan tekemässä hyvinvoinnin edistämiseksi.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Mäntsälässä järjestötukia myöntävät kasvatus- ja sivistystoimi ja kunnanhallitus. Avustusmuotoina ovat muun muassa yleisavustus, järjestöavustus ja tukipalvelut. Kunta antaa järjestöille myös tilatukea. Vuonna 2018 Mäntsälän avustamista järjestöistä sote-järjestöjen osuus oli 16 prosenttia.

Viimeisen viiden vuoden aikana Mäntsälän kunnan myöntämissä avustuksissa ei ole ollut merkittäviä muutoksia. Vuonna 2018 järjestötuet kasvoivat 3000 eurolla edelliseen vuoteen verrattuna.

MÄNTSÄLÄ (asukkaita 21 000)	Perusturva	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä		30,000		18,100	14,000	4,900	67,000

Taulukko 17. Mäntsälän kunnan järjestöavustukset toimialoittain.

Mäntsälän luvut ovat vuodelta 2018. Avustuksia ovat saaneet veteraanit ja ikäihmiset, sote-palvelut, kyläyhdistystyö sekä teatteri, musiikki, museot ja käsityö. Taulukon kohta "Muu" viittaa kansalaistoiminnan avustuksiin.

Nurmijärvi

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Nurmijärvellä järjestöyhteistyön organisointi on määritelty liikuntapäällikön tehtäväksi. Lisäksi kunnassa on hyvinvointikoordinaattori, joka poikkihallinnollisesti tekee ja koordinoi hyvinvointityötä. Erillistä järjestöstrategiaa ei ole, mutta yhteistoiminta kolmannen sektorin kanssa on kirjattu kuntastrategiaan.

Nurmijärvellä oli vuosina 2016-2017 yhdessä Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto ry:n kanssa Tukipolkuja-hanke, jossa kehitettiin yhteistyötä järjestöjen ja kunnan välillä. Erityisesti edistyi sote-järjestöjen ja kunnan välinen yhteistyö. Nykyään Nurmijärvellä järjestetään järjestötrefejä kaksi kertaa vuodessa ja Hyvinvointifoorumi kerran vuodessa.

Nurmijärvi on myös mukana järjestöjen yhdessä järjestämissä tapahtumissa, esimerkiksi järjestömessuilla. Hyvästä yhteistyöstä urheiluseurojen kanssa ovat esimerkkinä vuosittain järjestettävät urheiluseuraparlamentit.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Nurmijärven järjestöyhteistyöhön ei ole nähtävissä suuria muutoksia.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Nurmijärvellä on tehty laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma vuosille 2017–2020. Kunta tekee vahvasti järjestöjen kanssa yhteistyötä hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen laadinnassa. Järjestöjen tuottamaa tietoa on kerätty esimerkiksi avustushakemusten kautta ja sitä on hyödynnetty hyvinvointikertomuksessa.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Vuodesta 2019 alkaen Nurmijärvellä kaikki avustukset myönnetään hyvinvointilautakunnassa. Avustettavista järjestöistä noin 30 prosenttia on sote-järjestöjä.

Järjestöjen avustuksiin ei Nurmijärvellä ole tulossa suuria muutoksia. Mahdollisen maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeenkin kunnassa on hyvinvointilautakunta, joka myöntää avustuksia sote-järjestöille. Vuoden 2018 talousarviossa sote-järjestöille jaettava avustussumma nousi 50 prosenttia.

NURMIJÄRVI (asukkaita 42 000)	Kaikki avustukset yhteensä
Yleisavustus	
Järjestöavustus	400,000
Kohdeavustus	36,000
Kunta toiminnan osarahoittajana	
Henkilöresurssi	
Tukipalvelut	
Muu	
Kaikki avustukset yhteensä	436,000

Taulukko 18. Nurmijärven kunnan järjestöavustukset avustustyypeittäin.

Pornainen

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Pornaisissa järjestöyhteistyö perustuu järjestötapaamisiin. Kunnassa ei ole erillistä järjestöyhteistyöhenkilöä vaan vapaa-aikasihteeri hoitaa yhteydet vapaa-aika- ja nuorisopuolen järjestöihin.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Maakunta- ja sote-uudistus ei todennäköisesti toisi muutoksia Pornaisten järjestöyhteistyöhön.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Hyvinvointikertomus on Pornaisissa käytössä, mutta se vaatii päivittämistä. Tällä hetkellä järjestöt eivät ole mukana sen valmistelussa, eikä järjestötietoa kerätä sitä varten.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Pornaisissa kunnan järjestöavustuksia myöntävät sivistyslautakunta ja kunnanhallitus. Kunta tukee järjestöjä myös tila-avustuksin.

Vuoden 2018 lopussa päättynyt kunnan talouden tasapainottamisohjelma pienensi Pornaisten järjestöavustuksia.

PORNAINEN (asukkaita 5100)	Kaikki avustukset yhteensä
Yleisavustus	29,200
Järjestöavustus	8,000
Kohdeavustus	
Kunta toiminnan osarahoittajana	
Henkilöresurssi	
Tukipalvelut	
Muu	
Kaikki avustukset yhteensä	37,200

Taulukko 19. Pornaisten kunnan järjestöavustukset avustustyypeittäin.

Yleisavustukset ovat vapaa-aikatoimen seura-avustuksia.

Porvoo

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Porvoon kaupunki pyrkii tekemään monipuolista järjestöyhteistyötä. Kaupunki on järjestänyt yhdessä järjestöjen kanssa esimerkiksi senioreiden tempauksia ja dataopetusta sekä ystävätoimintaa SPR:n ja seurakunnan kanssa. Porvoo tukee myös Asunnottomien yö -yleisötapahtumaa ja Yhteinen keittiö -hanketta. Liiku-passin ansiosta työelämän ulkopuolella olevilla porvoalaisilla on mahdollisuus liikunta- ja kulttuuriharrastuksiin. Tämä järjestöjen kanssa yhteistyössä toteutettu passi on tarkoitus saada myös lapsiperheiden käyttöön. Kaupunki tekee paljon yhteistyötä myös vapaaehtoistyö.fi-verkkopalvelun kanssa.

Porvoon kaupunki hankkii järjestöiltä ostopalveluita ja kilpailutettuja hankkeita sekä toteuttaa yhteishankkeita järjestöjen kanssa. Hankeyhteistyötä kaupunki tekee esimerkiksi kuntouttavassa työtoiminnassa ja Diak-ammattikorkeakoulun yhteisövalmennusprojektissa. Lisäksi kaupungin eri yksiköillä voi olla järjestöyhteistyötä, joka ei ole suoraan sen hallinnon tiedossa.

Vastuu järjestöyhteistyöstä jakautuu Porvoossa hyvinvointi- ja vapaaehtoistyön koordinaattoreille, kehittämispäällikölle, kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelupäälliköille ja nuorisopalvelupäällikölle.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Porvoossa pyritään selkeyttämään järjestöyhteistyön kokonaisuutta ja vastuunjakoa, jotta järjestöjä voidaan hyödyntää jatkossakin ja palveluohjaus toimisi. Järjestöyhteistyössä voimistuu taloudellinen, ekologinen ja alueellinen näkökulma.

Pitkän tähtäimen tavoitteena Porvoossa on se, että sote-asiakkaat siirtyisivät palveluista enemmän järjestöjen toiminnan piiriin, esimerkiksi ryhmätoiminnasta täysin vapaaehtoisen toiminnan pariin. Haastateltu virkamies pohti, pitäisikö määritellä tietty järjestöpalvelutaso. Esimerkiksi siten, että jokaisen yli 50 000 asukkaan kunnan pitäisi osoittaa jokin vähimmäissumma tai muu resurssi tiettyyn tarkoitukseen, kuten mielenterveys- ja päihdetyöhön, omaishoitoon ja vertaistukiryhmiin.

Porvoossa järjestöavustukset jäänevät myös maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeen kuntaan. Avustusten myöntämisen suunnitelmallisuutta ja avoimuutta lisätään pyrkien varmistamaan, etteivät avustukset päädy vain pienelle järjestöjen piirille.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Hyvinvointikertomus on Porvoossa käytänteenä ja järjestöt näkyvät siinä. Hyvinvointikertomuksessa on mainittu kaupungin tärkeimmät kumppanit ja järjestötoiminnan tärkeys korostuu jokaista ikäryhmän koskevilla teksteillä. Järjestöjä ei kuitenkaan osallisteta hyvinvointikertomuksen laadintaan, vaan järjestötiedot kerätään johtoryhmistä ja henkilöstöltä. Tulevaisuudessa järjestöt voitaisiin ottaa mukaan itse valmisteluun.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Porvoossa järjestötukia myöntävät pääosin sote- ja sivistyslautakunnat keskitettyjen hakujen kautta. Poikkeustilanteissa tukea voi saada erityishakemuksella esimerkiksi tapahtuman järjestämiseen. Kaupungin yksiköillä on yhteistyöhankkeita, joilla voidaan toisinaan turvata esimerkiksi järjestötoiminnan jatkuvuus. Lisäksi kaupungilla on jonkin verran perintörahoja, joita käytetään järjestötoimintaan. Avustuksia saaneista järjestöistä noin 20 prosenttia on sote-järjestöjä.

Nuorisopuolella on käytössä osallistuvan budjetoinnin periaatteella toimiva toimintaraha, jonka avulla nuoret voivat itse toteuttaa projekteja. Näin Porvoo haluaa tukea myös epävirallisten ryhmien toimintaa.

Porvoo ei suoraan anna tukea järjestöjen omia tiloja varten, mutta järjestöt saavat käyttää sen Gammelbackan ja Omenamäen kiinteistöjä maksutta tai edullisesti. Kaupungin virkamiehet ovat pohtineet, voisiko Porvoon sote-kiinteistöjä hyödyntää järjestötoiminnassa nykyistä enemmän. Myös kaupungin muiden tilojen käytön tehostaminen on pohdinnassa.

Kaupungin sote-lautakunnan järjestötuet ovat pysyneet ennallaan, mutta sivistyslautakunnan jakamissa avustuksissa on ollut viime vuosina pientä kasvua.

PORVOO (asukkaita 50 000)	Perusturva	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä	40,000	345,000	320,000	828,000	55,000		1,588,000

Taulukko 20. Porvoon kaupungin järjestöavustukset toimialoittain.

Perusturvan luvuista puuttuvat ostopalvelut ja kumppanuussopimukset. Sivistyksen alle on kirjattu sekä koululaisten iltapäivätoiminnan järjestäjien tuki 280 000 euroa että taiteen perusopetuksen toiminta-avustukset 40 000 euroa. Kulttuuriavustukset sisältävät 658 800 euron avustuksen Porvoon Museolle.

Pukkila

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Pukkila tekee tiivistä yhteistyötä järjestöjen kanssa suunnitellen ja toteuttaen toimintaa, luentoja, tapahtumia, konsertteja, retkiä ym. kaikenikäisille kuntalaisille hyvinvointia ja terveyttä edistäen. Kunta kutsuu vähintään kaksi kertaa vuodessa yhdistysväen yhdistysiltaan, jossa toimintaa kehitetään ja suunnitellaan yhdessä.

Järjestöyhteistyötä tehdään muun muassa säännöllisten liikunnallisten kerhojen järjestämisessä sekä nuorisotilatoiminnassa. Kunnan senioripalvelujen yhteistyö on tiivistä erilaisten ikäihmisten yhdistysten kanssa.

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut vastaavat järjestöyhteistyön organisoinnista, mutta lisäksi jokainen hallintokunta tekee yhteistyötä oman alansa yhdistysten kanssa. Nuoriso- ja vapaa-ajan toiminnanohjaaja on nimetty yhdistysyhteistyöhenkilö, joka kutsuu yhteiset tapaamiset koolle ja pyrkii kehittämään yhteistyötä vapaa-ajan ja kulttuurin sektorilla. Hyvinvointipäällikkö vastaa yhteistyöstä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Pukkila uudistaa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen liittyvien järjestöavustusten jakoperusteita. Kunta pyrkii esimerkiksi saamaan uusia avustusten hakijoita sekä saamaan kuntaan uudenlaista toimintaa ja kehittämään toimintamuotoja. Yhteistyötä järjestöjen kanssa pitää kunnan näkemyksen mukaan tiivistää. Järjestöillä tulee olla entistä tärkeämpi rooli paikallisen hyvinvoinnin tarjoajina, mikäli monet sote-palvelut siirtyvät kauemmaksi kunnasta.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Pukkilassa hyvinvointikertomus on käytössä ja järjestöjen osallistumista sen valmisteluun on juuri lisätty. Järjestöt osallistuvat hyvinvointikertomuksen toteutukseen, seurantaan ja arviointiin. Järjestöiltä on kerätty ja kerätään tietoa, joka kirjataan osaksi toimenpiteitä ja resursseja.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Pukkila antaa tukea 17 järjestölle, joista 47 prosenttia on sote-järjestöjä. Muut tukia saaneet ovat kulttuuri-, liikunta- ja nuorisojärjestöjä.

Lisäksi kunta hankkii noin 3 500 euron arvosta ostopalveluna yhdistyksiltä muun muassa tapahtumajärjestelyjä ja -ohjelmaa, leirien yövalvontaa, uinninvalvontaa ja järjestyksenvalvontaa.

Tilatukina Pukkila tarjoaa noin 3000 euron arvosta tilojaan järjestöjen käyttöön maksuttomasti tai edullisesti. Kunta tukee myös yhdistysten neljän seurantalon toimintaa vapauttamalla ne kiinteistöveroista ja tukemalla niitä lämmityskuluissa noin 4000 eurolla.

PUKKILA (asukkaita 1900)	Kaikki avustukset yhteensä
Yleisavustus	25,200
Järjestöavustus	10,600
Kohdeavustus	
Kunta toiminnan osarahoittajana	
Henkilöresurssi	
Tukipalvelut	600
Muu	
Kaikki avustukset yhteensä	36,400

Taulukko 21. Pukkilan kunnan järjestöavustukset avustustyypeittäin.

Tuista 4650 euroa oli Suomi 100 -juhluvuoden tapahtumien kohdeavustusta. Tukipalvelut viittaavat maksuttomaan kopiointipalveluun.

Raasepori

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Raaseporin kaupungissa ei ole järjestöstrategiaa tai erikseen nimettyä järjestöyhdyshenkilöä. Kaupungin järjestöyhdyshenkilöstä on käyty keskusteluja mutta asiasta ei ole vielä tehty päätöstä. Järjestöyhteistyö on jakautunut monelle eri toimialalle. Yhteistyötä tekevät vapaa-aikatoimi ja kulttuuritoimi, osittain myös sosiaali- ja terveystoimi. Lisäksi kaupungin kehitysosasto mainitaan yhteistyötä koordinoivana tahona. Sosiaali- ja terveyshuollon kohdeavustukset ja kuntouttavaa työtoimintaa koskevat kysymykset kulkevat työllisyysosaston päällikön kautta.

Kaupungin kulttuuritoimi tekee paljon yhteistyötä järjestöjen kanssa tapahtumajärjestelyissä. Liikuntatoimi tekee yhteistyötä liikunta- ja urheiluseurojen kanssa, mutta ei erityisemmin sote-järjestöjen kanssa. Sosiaali- ja terveystoimen (perusturvan) puolella järjestöt täydentävät kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluja sekä tarjoavat kuntouttavaa työtoimintaa työttömille.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Raaseporissa ei tuotu esiin kaupungin järjestöyhteistyön tulevaisuuden näkymiä lukuun ottamatta havaintoa avustuksia hakevista järjestöistä. Uudet yhdistykset hakevat suurempia avustussummia kuin vanhemmat yhdistykset työllistäen samalla yhdistystensä kautta kulttuurityöntekijöitä Raaseporissa.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Hyvinvointikertomus on osittain käytössä Raaseporissa, mutta järjestöiltä ei ole kerätty sitä varten tietoa eivätkä ne osallistu hyvinvointikertomuksen tuottamiseen.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Järjestöavustusten lisäksi Raaseporin kaupunki tarjoaa maksutta tilat yhdistysten käyttöön. Raaseporissa kaupungin liikuntatoimen ja perusturvan toimialojen järjestöavustukset ovat pysyneet saman suuruisina viimeisten vuosien aikana. Samoin kulttuuritoimen myöntämät avustukset pitkän linjan järjestötoimijoille ovat pysyvät ennallaan.

RAASEPORI (asukkaita 27 900)	Perusturva	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Yhteensä
Yleisavustus		60,000		116,000			176,000
Järjestöavustus	2,400	99,000					101,400
Kohdeavustus	212,400			15,000			227,400
Kunta toiminnan osarahoittajana							
Henkilöresurssi							
Tukipalvelut				300			300
Muu							
Yhteensä	214,800	159,000		131,300			505,100
Kaikki avustukset yhteensä							505,100

Taulukko 22. Raaseporin kaupungin järjestöavustukset toimialoittain ja avustustyypeittäin eriteltynä.

Sipoo

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Sipoon kunta toimii yhteistyössä monenlaisten järjestöjen kanssa. Kunnassa on vertaistukiryhmiä, perhekahviloita, kulttuuritoimintaa ja liikuntaa eri ryhmille, it-koulutusta sekä lääkärin lähetteen perusteella toteuttavaa järjestötoimintaa, kuten terveystieteiden kyselyjä.

Sipoossa ei ole erikseen nimettyä järjestöyhteistyöhenkilöä. Kunnan palvelualueiden johtajat vastaavat yhteistyöstä järjestöjen kanssa.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Maakunta- ja sote-uudistuksen arvellaan voivan parantaa Sipoossa valtakunnallisten järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä, mutta se voi heikentää yhteistyötä alueellisten ja paikallisten järjestöjen kanssa.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Hyvinvointikertomus on käytössä Sipoossa, mutta sitä varten ei kerätä järjestötietoa. Järjestöt eivät myöskään ole mukana hyvinvointikertomuksen valmistelussa.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Sipoossa järjestöavustuksia myöntävät kulttuuri-, urheilu-, nuoriso- ja sote-toimialat. Tukimuotoina ovat vastikkeeton yleisavustus, järjestöavustus ja kohde-avustus sekä tila-avustus. Järjestöjä tuetaan myös ystävyyuskuntatoiminnan nimissä.

Järjestötuet ovat pysyneet Sipoossa viime vuosina ennallaan.

SIPOO (asukkaita 20 000)	Perusturva	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä	6,000	295,000		33,000	52,000	3,700	389,700

Taulukko 23. Sipoon kunnan järjestöavustukset toimialoittain.

Sipoon kunnan avustussummista on ilmoitettu vain sote- ja liikuntajärjestöjen tuet. Liikuntatuki on vuodelta 2018 ja se on poikkeuksellisen suuri suuren vuokra-avustamisen vuoksi. Keskimäärin liikuntajärjestöjen tuki on noin 12 euroa/asukas.

Kulttuuripalveluissa on avustusten lisäksi avustusten kaltaisia yhteistoimintaosuuksia esim. Kotiseutumuseolle ja Taiteen perusopetustahoille.

Siuntio

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Siuntiossa suhtaudutaan myönteisesti järjestöyhteistyöhön ja erilaisiin projekteihin kuntalais-ten hyväksi. Yhdistykset järjestävät paljon toimintaa ja tapahtumia ja kaikki kunnan organisoimat tapahtumat tehdään yhteistyössä järjestöjen kanssa. Lisäresurssia saadaan naapurikuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Perusturvan toimialalla kunta tekee järjestöyhteistyötä muun muassa SPR:n kanssa. Ikäihmisille suunnatussa toiminnassa Vanhuspalveluilla on yhteistyötä myös Siuntion Lions ry:n, Uudenmaan Muistiluotsin ja Espoon ja Kauniaisen Omaiset ry:n kanssa.

Järjestöyhteistyötä on tarkoitus kehittää ja kuntaan palkataan hyvinvointikoordinaattori keväällä 2019. Hyvinvointikoordinaattorin tehtävään sisältyy järjestöyhteistyön edistäminen kulttuurin, liikunnan ja sivistystyön toimialla. Aiemmin yksiköiden esimiehet ovat koordinoineet oman alueensa järjestöyhteistyötä.

Järjestöyhteistyö nähdään merkittäväksi myös hyvinvointia ja terveyttä edistävän työn näkökulmasta. Siuntiossa tiedostetaan, ettei kunta voi tuottaa kaikkea toimintaa itse. Tällöin keino parantaa kuntalaisten hyvinvointia on tehdä yhteistyötä järjestöjen kanssa. Tämä on otettu huomioon myös järjestöavustuksissa.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Siuntiossa ei mainittu odotettavan muutoksia kunnan järjestöyhteistyöhön.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Kunnan hyvinvointikertomukseen ei kerätä tietoa järjestöiltä. Hyvinvointikertomuksen tuottaminen kuuluu sivistystoimen tehtäviin. Kuntaan palkattava hyvinvointikoordinaattori tulee vastaamaan hyvinvointikertomustyöstä.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Siuntiossa järjestöavustukset myöntää lähes kokonaan sivistyslautakunta. Myönnettyt avustukset ovat pääosin yleisavustusta. Lisäksi kunta tarjoaa tilojaan maksuttomasti tai maksua vastaan yhdistysten käyttöön.

Avustuksia haki 25 yhdistystä, joista 12 prosenttia oli sote-järjestöjä.

Siuntiossa ei ole nähtävissä muutoksia järjestöavustuksiin. Poikkeuksellisesti avustuksia nostettiin virkamiesesityksenä vuonna 2018.

SIUNTIO (asukkaita 6 200)	Perusturva	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä	600		53,500			4,500	58,600

Taulukko 24. Siuntion kunnan järjestöavustukset toimialoittain.

Siuntiossa sivistyslautakunta jakaa avustukset kulttuuri-, nuoriso-, liikunta- sekä vapaa-ajan toiminnoille. Perusturva jakaa 500 euroa avustusta ja tarjoaa tukipalveluita 100 euron arvosta. Kohdassa "Muu" esitetty luku on säätiölle varattu sopimuksen mukainen korvaus.

Tuusula

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Tuusulan kunta panostaa voimakkaasti osallisuuteen ja yhdessä tekemisen kulttuuriin, jossa järjestöillä on tärkeä rooli. Järjestöyhteistyötä on monella saralla ja kaupungin kukin toimiala on suoraan yhteistyössä alansa järjestöjen kanssa.

Tuusulassa ei ole nimetty erillistä järjestöyhdyshenkilöä tai tehty järjestöyhteistyölle strategiaa. Yhteistyötä halutaan kuitenkin kehittää ja parantaa. Kunnassa on yhteisömanageri, jonka työ keskittyy alueellisiin kehittämisverkostoihin ja asukasaktiivien työn tukemiseen. Tuusulaan ollaan palkkaamassa myös osallisuuskoordinaattori, joka mahdollisesti voi yhteisömanagerin kanssa koordinoida kunnan järjestöyhteistyötä.

Käytännön esimerkkejä Tuusulan järjestöyhteistyöstä ovat yhdessä tuotetut tapahtumat ja palvelut. Muutaman kerran vuodessa Tuusula järjestää yhdistyksille verkostoitumista ja kouluttautumista varten järjestötreffejä yhdessä Keski-Uudenmaan Yhdistysverkoston ry:n kanssa. Kunta tarjoaa tilat järjestötrefeille ja kunnan yhteisömanageri tai kehittämispäällikkö on paikalle esittelemässä kunnan ajankohtaisia asioita ja vastaamassa kysymyksiin. Kunnan kulttuuripalvelut järjestävät yhdistyksille Kulttuurikahvilaa, jossa suunnitellaan vuosittaista yhteistyötä. Lisäksi on järjestetty esimerkiksi vapaaehtoistoiminnan kurssi järjestöjen ja kunnan yhteistyönä. Myös osallistuvassa budjetoinnissa tehdään yhteistyötä paikallisten yhteisöjen kanssa.

Kunta tekee järjestöjen kanssa myös viestintäyhteistyötä. Tuusulan uusi sähköinen tapahtumakalenteri on maksutta kaikkien kuntalaisten, myös järjestöjen käytössä. Lisäksi erillisessä kulttuurin tapahtumakalenterissa on tietoa myös järjestöjen tapahtumista. Kunta on lisäksi julkaissut tapahtumatuottajan oppaan, joka auttaa järjestöjä tapahtumien järjestämisessä.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Tuusulassa järjestöyhteistyön tulevaisuuden näkymiin liittyy kunnan suunnitelma alkaa myöntää järjestöille välirahoitusta kehittämishankkeisiin.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Tuusula on laatinut laajan hyvinvointikertomuksen valtuustokaudesta 2013-2017 keväällä 2017. Hyvinvointisuunnitelman laatiminen valtuustokaudelle 2017-2021 käynnistyi joulukuussa 2018. Uuden suunnitelman laadintaan osallistetaan laajasti eri tahoja, myös järjestöt ja neljännen sektorin edustajat. Vuoden alussa Tuusulassa aloitti toimintansa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta. Se vastaa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhteistyön ohjauksesta, kunnan päätöksenteon vaikutusten ennakoarviointimenettelyn ohjauksesta ja kuntalaisvaikuttamisen ohjauksesta sekä ohjeistuksesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmista.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Tuusulassa kunnan eri toimialat myöntävät talousarvioon sisältyvistä määrärahoista vuosittain paikallisille järjestöille ja yhteisöille toiminta-avustuksia yleishyödyllisen harrastustoiminnan tukemiseen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, yhteisöllisyyden vahvistamiseen ja muuhun vastaavaan tarkoitukseen. Avustusta saavista järjestöistä noin 18 prosenttia on sote-järjestöjä.

Lisäksi kunta antaa maksutta järjestöjen käyttöön erilaisia tiloja kokoontumisille ja tapahtumille eri puolilla Tuusulaa. Tätä toimintatapaa aiotaan laajentaa entisestään. Nyt tilatuen arvoksi arvioitiin noin 41 000 euroa.

Varsinaista seurantatietoa Tuusulan kunnan myöntämistä järjestöavustuksista ei ole. Esimerkiksi kulttuuriavustuksissa kuitenkin niin hakijoiden määrä kuin kulttuuriavustusten määräraha ovat kasvaneet viimeisen viiden vuoden aikana.

TUUSULA (asukkaita 39 000)	Perusturva	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu: kunnan hallitus	Yhteensä
Yleisavustus						3,000	3,000
Järjestöavustus	9,000				21,000	34,000	64,000
Kohdeavustus		70,000		115,000			185,000
Kunta toiminnan osarahoittajana							
Henkilöresurssi						4,000	4,000
Tukipalvelut							
Muu							0
Yhteensä	9,000	70,000		115,000	21,000	41,000	256,000
Kaikki avustukset yhteensä							256,000

Taulukko 25. Tuusulan kaupungin järjestöavustukset toimialoittain ja avustustyypeittäin eriteltynä.

Henkilöresurssi tarkoittaa kesätyöseteleitä.

Taulukossa ei näy tiloihin liittyviä avustuksia, joita myönnetään n. 41 000 eurolla

Vantaa

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Vantaalla järjestöyhteistyötä tehdään useilla kaupungin toimialoilla ja eri sektoreiden toimijoilla on erilaisia järjestöyhteistyön verkostoja. Järjestöt tekevät kaupungin palveluja tukevaa työtä, joten yhteistyö ja sen koordinointi on tarpeellista. Kaupunki koordinoi muun muassa vapaaehtoistoimintaa ja antaa järjestöille viestintätukea. Yhteistyössä järjestetään myös erilaisia tapahtumia.

Vantaan järjestötoiminnan koordinoinnista vastaa sen Kuntalaispalvelut. Järjestöohjelman valmistelu on aloitettu syksyllä 2018 yhdessä järjestöjen kanssa.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Vantaalla mahdollisen maakunta- ja sote-uudistuksen seurauksena järjestöyhteistyön uskotaan muuttuvan ja työnjaon selkeytyvän. Kaupunkiin tulee jäämään moni sen toimialoista työntekijöineen ja heidän yhteistyöverkostonsa järjestöjen kanssa.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Vantaalla tehdään erikseen hyvinvointiraportti, joka painottuu hyvinvointitiedon kokoamiseen ja ehdotuksiin hyvinvointityön painopisteiksi. Sen lisäksi kerran valtuustokaudessa tehdään hyvinvointiohjelma, joka tukee kaupungin strategian toteutusta painopisteenään asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen.

Järjestötoiminnasta kerätään tietoa rekistereistä sekä työpajojen ja kyselyjen avulla. Järjestötietoa hyödynnetään osana hyvinvointiraportoinnin kokonaisuutta, kuten muutakin tietoa. Järjestöt ovat mukana hyvinvointikertomusprosessissa niin sisällön tuotannossa, toteutuksessa kuin arvioinnissa. Hyvinvointikertomuksen suunnittelussa ja seurannassa järjestöt eivät ole mukana.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Vantaalla kaupungin eri toimialojen jakamien avustusten koordinaatiosta vastaa sen Kuntalaispalvelut. Vantaan jakaa avustuksia järjestöjen toimintaan sekä antaa maksutta tiloja niiden käyttöön. Nuorisotilat ja koulujen tilat ovat maksutta alle 18-vuotiaiden käytössä. Järjestöt voivat myös toimia kaupungin asukastiloissa ja pitää samalla niitä avoinna kävijöille. Tila-avustukset ovat merkittävä avustus järjestöille ja muille toimijoille. Esimerkiksi liikuntatoimen antoi tukea subventoituina tilahintoina noin 10 miljoonaa euroa.

Tilatukien ja rahallisten avustusten lisäksi Vantaa ostaa palveluja järjestöiltä.

Vantaalla avustuspäärahoidissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Avustusten hakijamäärät ja haettavat summat ovat sen sijaan kasvaneet vuosittain ja hakijoiden joukossa on kasvavassa määrin monikulttuurisia järjestöjä.

VANTAA (asukkaita 224 000)	Terveiden ja hyvin- voinnin edistäminen	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Yhteensä
Yleisavustus							
Järjestöavustus	716,000	440,000			228,000		1,384,000
Kohdeavustus		585,000		98,000	116,000		799,000
Kunta toiminnan osarahoittajana							
Henkilöresurssi							
Tukipalvelut							
Muu				350,000		210,000	560,000
Yhteensä	716,000	1,025,000		448,000	344,000	210,000	2,743,000
Kaikki avustukset yhteensä							2,743,000

Taulukko 26. Vantaan kaupungin järjestöavustukset toimialoittain ja avustustyypeittäin eriteltynä. Kohdassa "Muu" on kyseessä alueraha, joita kaupungin aluetoimikunnat myönsivät paikallisten tapahtumien ja toiminnan kuten esim. asukastapahtumien järjestämiseen.

Vihti

1. Järjestöyhteistyö kunnassa

Vihdin kunta tekee sopimusperusteista järjestöyhteistyötä, josta on esimerkkinä liikuntapaikkojen hoito ja rakentaminen yhteistyössä järjestöjen kanssa sekä puistokummitoiminta. Hankeperusteista yhteistyötä tehdään koululiikunnassa ja leiri- ja kerhotoiminnassa. Yhteistyössä järjestetään myös tilaisuuksia kuten koulutuksia.

Vihdin kunta tekee yhteistyötä erityisesti potilas- ja eläkeläisjärjestöjen kanssa mutta myös useiden muiden alojen järjestöjen kanssa. Vihti kuuluu Karkkilan kanssa perusturvakuntayhtymä Karviaiseen, joka tekee sote-palveluihin liittyvää järjestöyhteistyötä.

Kunnan kukin toimiala vastaa itse tekemästään yhteistyöstä järjestöjen kanssa.

2. Näkymiä järjestöyhteistyöhön

Vihdin näkökulmasta maakunta- ja sote-uudistus ei poista kunnan halua tehdä yhteistyötä järjestöjen kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tehty työ jatkuu Vihdissä melko samanlaisena kuin nykyisin.

3. Hyvinvointikertomus kunnassa

Hyvinvointikertomus on Vihdissä käytänteenä. Järjestöjen toiminnasta ei kerätä aktiivisesti tietoa eikä sitä hyödynnetä hyvinvointikertomuksessa. Järjestötietoa kerätään kunnan tilin-

päätöstä ja osavuosisikatsausta varten. Tiedonkeruu tapahtuu avustushakemusten yhteydessä. Järjestöt osallistuvat kuitenkin hyvinvointikertomuksen laadinnan suunnitteluun, sisällön tuottoon, toteutukseen, seurantaan ja arviointiin.

4. Kunnan myöntämät järjestöavustukset

Vihti kuuluu Karkkilan kanssa perusturvakuntayhtymä Karviaiseen, joka ei jaa avustuksia. Avustuksia kunnassa myöntää lasten ja nuorten lautakunta sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta. Avustusta saaneita järjestöjä on noin 100 ja niistä sote-järjestöjen osuus on noin 15 prosenttia.

Lisäksi Vihdin kunta tarjoaa tiloja yhdistysten käyttöön noin 100 000 euron arvosta.

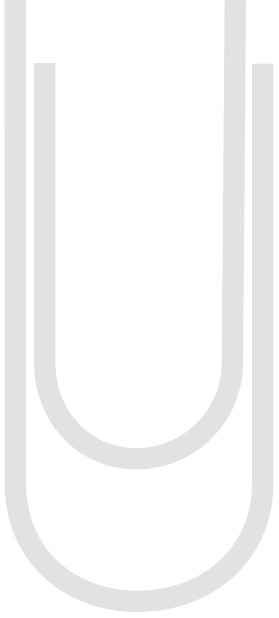
VIHTI (asukkaita 29 100)	Perusturva	Liikunta	Sivistys	Kulttuuri	Nuoriso	Muu	Kaikki avustukset yhteensä
Avustusmäärä		100,000	105,000	15,000	25,000		245,000

Taulukko 27. Vihdin kunnan järjestöavustukset toimialoittain.

Sivistystoimen toimialalta myönnetään avustusta kansalaistoimintaan n. 50 000 euroa, taiteen perusopetukseen n. 50 000 euroa ja sote-järjestöille 5000 euroa.

Liikuntajärjestöjen 100 000 euron avustus sisältää liikuntajärjestöjen yleisavustukset 82 000 euroa sekä liikuntajärjestöjen ylläpitämien kenttien ja alueiden avustukset 20 000 euroa.

Taulukkoon sisältyy järjestöavustuksissa mainittu 10 000 euron investointiavustus.

Liitteet

Kumajan kysely Uudenmaan alueen kunnille järjestöyhteistyöstä

Järjestöt ovat kuntien tärkeä kumppani niiden hyvinvointia ja terveyttä edistävässä työssä. Kuntien ja järjestöjen välisen yhteistyön järjestymistä ja yhteistyön tapoja on lähitulevaisuudessa täsmennettävä, kun sote- ja maakuntauudistus tuo muutoksia kuntien ja maakuntien vastuisiin sosiaali- ja terveys (sote) - ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) -palveluiden järjestämisessä.

Uudenmaan sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kumppanuusverkosto Kumajan tavoitteena on kerätä syksyllä 2018 tietopohja kunnissa nyt tehtävän järjestöyhteistyön määrästä ja laadusta tulevan Uudenmaan maakunnan ja sen kuntien tueksi sekä järjestöyhteistyön kehittämiseksi. Selvitämme kuntien ja järjestöjen välistä yhteistyötä sekä sitä, miten järjestöyhteistyö näkyy kuntien hyvinvointikertomuksissa. Kartoitamme tällä kyselyllä ja sitä täydentävillä haastatteluilla kuntien ja järjestöjen välisen yhteistyön muotoja ja sitä, miten kunnat avustavat järjestöjä.

Tästä kyselystä on lähetetty jokaiseen kuntaan yksi vastauslinkki. Toivomme, että yksi henkilö kunnastanne täydentää vastaukset. Kyselyä voi täyttää useammassa erässä. Jos haluat jatkaa kyselyn täyttämistä myöhemmin, paina lopuksi ”Tallenna ja jatka myöhemmin” -painiketta.

Paina ”Lähetä” -painiketta vasta, kun kaikkiin kysymyksiin on vastattu. Kyselyn lähettämisen jälkeen vastauksia ei voi enää täydentää.

Voit vastata kyselyyn joko suomeksi tai ruotsiksi.

3. Mikä taho vastaa kunnassanne kunnan ja järjestöjen yhteistyön organisoinnista? (Onko kunnassanne esimerkiksi erikseen nimetty järjestöyhdyshenkilö? Onko kunnassanne erillinen järjestöstrategia?)

4. Mitä muutoksia maakunta- ja sote-uudistus tuo järjestöjen kanssa tekemäänne yhteistyöhön kunnassanne?

KUNNAN MYÖNTÄMÄT AVUSTUKSET JÄRJESTÖILLE

5. Myöntääkö kuntanne avustuksia järjestöille? (valitse seuraavista niin monta kuin haluat)

- Ei myönnä
- Kyllä, kunnan yleisavustuksena (vastikkeeton)
- Kyllä, järjestöavustuksena
- Kyllä, kohdeavustuksena (vastikkeellinen esim. palvelua vastaan)
- Kyllä, kunta toimii järjestön toiminnan osarahoittajana
- Kyllä, investointiavustuksena
- Kyllä, ostopalvelu- tai kumppanuussopimuksena
- Kyllä, välirahoituslainana esim. kehittämishankkeille
- Kyllä, henkilöressurssina
- Kyllä, tiloina (maksutta tai maksullisesti)
- Kyllä, tukipalveluina (esim. kopiointi, postitus, viestintä, kuljetustuki, kahvitus)
- Kyllä, jotain muuta, mitä? _____

6. Mitkä kaikki tahot kunnassanne myöntävät avustuksia?

**7. Minkä verran järjestöavustuksia kuntanne kaiken kaikkiaan myönsi vuonna 2017?
(Kokonaissumman arvio euroina)**

Mikäli mahdollista, erittele järjestöavustukset myös toimialakohtaisesti (esim. sote, sivistys, ympäristö jne.)

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

Arvioi euroina miten annetut avustukset jakautuvat avustuslajeittain:

Kunnan yleisavustuksena (vastikkeeton)	
Järjestöavustuksena	
Kohdeavustuksena (vastikkeellinen esim. palvelua vastaan)	
Kunta toimii järjestön toiminnan osarahoittajana	
Investointiavustuksena	
Ostopalvelu- tai kumppanuussopimuksena	
Välirahoituslainana esim. kehittämissankkeille	
Henkilöressina	
Tiloina (maksutta tai maksullisesti)	
Tukipalveluina (esim. kopiointi, postitus, viestintä, kuljetustuki, kahvitus)	

8. Kuinka monelle järjestölle kuntanne on myöntänyt avustuksia vuonna 2017?

Kuinka suuri osa (%) avustusten saajista on sote-järjestöjä?

9. Onko myönnettyissä avustuksissa ja niiden määrissä havaittavaissa muutoksia tai trendejä viimeisen viiden vuoden ajalla?

KUNNAN HYVINVOINTISUUNNITELMA (HYVINVOINTIKERTOMUS)

10. Onko hyvinvointikertomus kunnassanne käytänteenä?

11. Kerätäänkö järjestöjen toiminnasta tietoa hyvinvointikertomusta varten?

Miten tätä tietoa kerätään?	
Miten tätä tietoa hyödynnetään kunnan hyvinvointikertomuksessa?	

12. Mihin seuraavista hyvinvointikertomuksen laadinnan osa-alueista järjestöt osallistuvat?

- Suunnittelu
- Sisällön tuotanto
- Toteutus
- Seuranta
- Arviointi
- Ei mikään edellä mainituista

Tähän voit vapaasti kommentoida lisää aiheesta:

Jos haluat tilata Kumajan uutiskirjeen, lisää yhteystietosi alla olevaan kenttään.

sähköpos- tiosoite	
-----------------------	--